ANT

Haftalık Dergi • 9 Temmuz 1968 • Sayı: 80 • 125 Kuruş

İŞÇİ GENÇLİK ELELE

HAFTANIN NOTLARI

Şeref üyeleri

Halkevleri Genel Başkanı, AP senatörü Celal Ertuğ, İsmet İnönü ve Celâl Bayar'ın Atatürk Enstitüsü tabii şeref üyeliğine seçildiğini açıklamıştır. Celâl Bayar'ın **«Atatürk zamanında başbakanlık yaptığı ve milli mücadele sırasında hizmetlerde bulunduğu»** gerekçesiyle Atatürk Enstitüsü şeref üyeliğine seçilmesi tepkilere yolaçmış ve İnönü bu konu ile ilgili sert bir beyanat vermiştir. Halkevleri Genel Başkanı Prof. Ertuğ ise yaptığı basın toplantısında İnönü'yü suçlayarak **«Enstitü»** nün hem Atatürk'ün fikir hazinesini halka tanıtmak için kurulduğunu, hem de hiçbir siyasi kanaatin bu müessesenin kapısından içeri giremiyeceğini ileri sürmüştür. Öte yandan tabii senatör Ahmet Yıldız da bir basın toplantısı yapmış ve Celâl Bayar'ın tabii şeref üyesi seçilmesi ile ilgili olarak **«Halkevlerini kapatan, Atatürk düşmanı Saidi Nursi'yi devlet arabalarında dolaştıran, devrimlere ihanet eden, Atatürk'ün bağımsız dış politikacılığını uyduluğa çeviren ve devlet gücünü bir zümrenin yararına kullanan meşruluğunu yitirmiş bir iktidarın başı, Atatürk Enstitüsünün şeref üyesi olarak ilan ediliyor.»** demiş, Bayar'ın şeref üyeliğine seçilmesini protesto etmiştir. «Tabii şeref üyesi» seçilen Bayar ise, eski demokratları organize etmek için çalışmalarına devam etmektedir. Son olarak taraftarları ile birlikte eski demokratların kulübü olan **«Bizim Ev»** in Samsun şubesini açmıştır.

30 *haziran*

Zam... Zam... Zam...

■ **Kok, linyit ve taş kömürü fiyatlarına ton başına 20 - 25 Lira zam yapılmıştır. İktidar, zamma gerekçe olarak, kömür işçilerinin ücretlerine yapılan zammı göstermektedir. Kömür işletmelerindeki israfı önlemek ve üst kademelerdeki kadro fazlalarını temizlemek yerine zammı seçen iktidar, 1960 öncesinin ekonomik politikasını yürütmekte kararlı olduğunu ortaya koymaktadır. Kömür fiyatlarına yapılan zam, zincirleme olarak bir çok ihtiyaç maddesini de etkileyecek ve bundan da dar gelirli yurttaş büyük zarar görecektir.**

Kırat'ın nalı

■ Bayındırlık Bakanı, Boğaz Köprüsü ile ilgili çevre yollarının yapımına 1969 yılında başlanacağını ve çevre yolunun bir «at nalı» nı andıracağını açıklamıştır. Gizli tutulmakla beraber, güzergahı bilinen çevre yolu üzerindeki arsaların fiyatı bir kaç misli artmıştır. Yalnız çevre yolları için 250 Milyon Lira harcanacak olan Boğaz Köprüsü'nün projesi bir İngiliz firmasına ihale edilmiştir. Bakan, vatandaşla alay edercesine yaptığı konuşmada, Boğaz Köprüsü'nün Türkiye'de büyük bir ferahlık yaratacağını ileri sürerek «Bu sebeple, Boğaz Köprüsü değil, Türkiye Köprüsü demek daha doğru olacaktır» demiştir.

Metropol!

■ **İçişleri Bakanlığı büyük şehirler dolaylarındaki belediye ve köylerin üzerinde bir otorite kurabilmek için hazırlıklar yapmaktadır. Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı Şerif Tüten'in emrindeki bir kurul, İstanbul, İzmir ve Bursa'da araştırmalar yaparak, üç şehir dolaylarındaki bütün köy ve belediyelerin üzerinde otoriteye sahip «metropol» bir müessese kurmaya çalışmaktadır. Bu organ, yetkili bulunduğu bölge içindeki belediye meclislerinden seçilecek üyelerden kurulacak ve üstün bir otoriteye sahip olacaktır.**

Gecekondu yıkımı

■ Ekrem Barlas'ın Ankara Belediye Başkanlığı kesinleşir kesinleşmez, geçen sayıda da belirttiğimiz gibi, yıkım ekipleri derhal harekete geçirilerek başkentte seçimden sonra yapımına göz yumulan yüzlerce gecekonduyu yerle bir etmişlerdir. Gecekonducularla yıkımcılar arasında şiddetli çatışmalar olmuş ve Toplum Polisi'nce korunan ekipler, yüzlerce gecekondunun yıkılmasını sağlamışlardır.

Fruko takviyesi!

■ **Başkent Ankara'da sayıları iki binin üzerine çıkarılan ve halk arasında «Frukolar» denen toplum polisinin takviyesi için yeni harcamalar yapılacaktır. Toplum polisi için yaptırılan aliminyum kalkanlardan sonra Batı Almanya'ya da, toplulukları dağıtmak amacıyla kullanılmak üzere özel arazözler ısmarlanmıştır. Her biri 200 - 250 bin lira arasında satın alınacak arazözler, ilk kez Paris olayları sırasında Fransız polisi tarafından kullanılmış ve bu konuda çekilmiş fotoğrafları gören Sükan derhal sipariş emrini vermiştir.**

1 *temmuz*

AP yan çiziyor

■ Eski DP'lilere siyasi haklarının iadesi konusundaki çalışmalarda AP'liler yan çizmektedir. YTP'nin anayasada değişiklik yapılmasını öngören kanun teklifini önlemek amacıyla Feyyaz Köksal'a bir kanun teklifi hazırlatan AP kurmayı, eski DP'lilere siyasi haklarını iade etmeyi, fakat parlamentoya girmelerini önlemeyi planlamıştır. Son zamana kadar «af» ı istismar ederek oy avcılığı yapan AP iktidarı, şimdi, eski DP'lilere kesin olarak sırt çevirmiş bulunmaktadır. Geçen hafta ortasına kadar YTP'nin anayasada değişiklik isteyen teklifini 30, AP kurmayınca hazırlanan teklifi ise 204 milletvekili imzalamıştır. Öte yandan, Ankara AP senatörlerinden Yiğit Köker ile Turgut Cebe, AP'den istifa ederek eski Demokratlar'ın saflarında yer almışlardır.

Stok azaldı

■ **AP'nin iktidara geldiği 1965 yılından bu yana, Türkiye'nin altın stoklarının yarı yarıya azaldığı anlaşılmıştır. Bu süre içinde dolar karşılığı net altın miktarı 79 milyon 900 bin dolardan 30 milyon 600 bin dolara düşmüştür. Net altın ve döviz stoklarında görülen bu tehlikeli azalmanın, yatırımlar için gerekli döviz sağlanmasında büyük güçlükler yaratarak ithalâtın kısılmasına yol açacağı, böylece Türk ekonomisinin tehlikeli bir boğaza girmiş olduğu belirtilmektedir. Bu dar boğazda, iktidarın tutarsız ekonomik politikasının bütün yükünü dar gelirli vatandaşlar çekecektir. Ekonomideki bu tehlikeli gelişmenin 1969 seçimlerine daha da şiddetlenmesi kaçınılmaz bir sonuç olacaktır.**

2 *temmuz*

Ahı alınacak

■ **Geçen sayımızda açıkladığımız gibi Gaziantep'de öğretmen kıyımına girişilmesi üzerine TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt bir konuşma yaparak «Günümüzde milli eğitimde adalet kalmamıştır. Partizan milli eğitim yöneticileri ve bakanlar iyice bozulmuş bir düzenin sembol kişileri haline gelmişlerdir. Eski ve antidemokratik kanunlar da ne yazık ki bunlara fırsat vermektedir. Buna rağmen mahkemelere gitmekte ve yargıçlara güvenmekteyiz. Başka hiçbir ilgiliden ve yetkiliden umudumuz kalmadığı için yargıçlardan medet ummaktayız. Bir ulusun öğretmenlerine bu kadar eziyet fazladır. Biz bu öğretmenlerin ahını yerde bırakmayacağız» demiştir.**

Sunay'ın sorusu

■ Sosyal Sigortalar Kurumu'nun 23. Genel Kurulu sona erdikten sonra kurul adına Çankaya'ya giden bir heyete Cumhurbaşkanı Sunay, «Bu toplantı nedir? Bir cemiyet mi?» diye sormuştur. Tebessümle karşılanan bu soru üzerine heyettekiler Sosyal Sigortalar Kurumu hakkında gereken bilgileri vermişlerdir. Öte yandan, Sunay'ın TİP ve öğretmenler hakkındaki sözlerine karşı tepki devam etmektedir. Azam Devecioğlu, Cengiz Yüksel, Metin Öztürkoğlu ve Sevan Akol adındaki vatandaşlar, Sunay'a çektikleri telgrafta «Her Türk öğretmeni ve TİP'in her üyesi, senato üyeliği bir yana, Reisicumhurluk makamını şerefle temsil edebilecek kimselerdir. Bu hususu böylece bilmeniz ve ona göre harekette bulunmanız mevkiiniz icabıdır» demişlerdir.

3 *temmuz*

ANT yargılandı

■ Turizm Bakanı Kürşad hakkında yazdığı bir yazıdan dolayı gazeteci Necdet Onur'un tutuklanması üzerine yayınladığımız «Basına karşı terör ve Kürşad olayı» başlıklı yazıdan dolayı dergimiz sahibi Doğan Özgüden ve o sayıdaki sorumlu müdürümüz Yaşar Uçar İstanbul Toplu Basın Mahkemesi'nde yargılanmışlardır. Savcı, mahkeme kararı üzerine mütalâa yürüttükleri iddiasıyla Özgüden ve Uçar'ın Basın Kanunu'nun 30. maddesine göre altışar ay hapislerini istemektedir. Özgüden ve Uçar'ın sorgusu yapıldıktan sonra, Necdet Onur hakkında verilen kararın öğrenilmesi için duruşma başka güne bırakılmıştır. Öte yandan aynı gün TMTF eski başkanı Cavit Savcı da Bornova Savcısı Osman Kırkyaşaroğlu'na hakaret ettiği iddiasıyla iki buçuk ay hapse mahkûm edilmiştir.

Çağlayangil

■ **Dışişleri Bakanı Çağlayangil yirmi kişilik bir heyetle Moskova'ya gitmiştir. NATO toplantısında Amerika'ya bağımlılığını açıklayan Çağlayangil, Moskova'da da Sovyetler'den yardım almak için temaslarda bulunacaktır.**

İşçilerin boykotu

■ Karabük Demir ve Çelik Fabrikalarında çalışan 12 bin işçi Amerika'dan ithal edilen fasulyenin yemek olarak verilmesini ve soya yağı kullanılmasını protesto amacıyla yemekhaneyi işgal ederek yemek boykotuna başlamışlardır. İşçiler, Amerikan malzemesinin kullanıldığı bu yemeklerin içine de kum atmışlardır.

Saldırıya uğradı

● **Âşık İhsani'nin kitapçılık yapmak üzere Cağaloğlu'nda tuttuğu dükkân geceyarısı kimlikleri tesbit edilemeyen bazı saldırganların hücumuna uğramıştır. Dükkânın vitrine atılan tabancadan çıkan kurşunlar, vitrin camını birkaç yerden delmiştir. Âşık İhsani savcılığa dilekçe vererek suçluların yakalanmasını istemiş, ayrıca vitrine «bu cama değen taşı Faruk Sükan'ın orta başına iade ederim» yazılı bir döviz asmıştır. Yukarıda İhsani'nin saldırıya uğrayan vitrini görülüyor.**

4 temmuz

İflâs etti

■ Amerikan Donanması'nda deniz piyadesi iken istifa eden Yarbay William Corson, yeni çıkan «Betrayal - İhanet» adlı kitabında, Amerika'nın Vietnam siyasetinin iflâs ettiğini açıklamaktadır. Güney Vietnam'daki eski Amerikan kuvvetleri komutanı General Westmoreland ile Barışı Yerleştirme Programı Müdürü Robert Komer'i de şiddetle suçlayan Corson, «Birleşik Amerika'nın Güney Vietnam köylerindeki barışı yerleştirme çabaları bir çıkmaza girmiştir, ölmüş ve gömülmüştür» demektedir. Öte yandan, Princeton Üniversitesi'nin yaptığı bir anketin sonucuna göre, Amerikan halkının yüzde 42'si, Amerikan toplumunun «hasta bir toplum» olduğu görüşündedir. Her 8 zenciden 7'si ve her 3 beyazdan 2'si bu görüşte olduklarını bildirmişlerdir.

Proleter

■ Dağıtım imkânsızlıkları dolayısıyla satış gelirleri baskı giderlerini karşılayamadığı için Proleter Dergisi, yıl sonuna kadar yayınına ara vermiştir. Yazarları tamamen işçi ve köylü olan Proleter, 1969 yılı başından itibaren ayda bir 16 sayfa yayınlanmağa devam edecektir. Sosyalist kavgaya büyük katkıda bulunan Proleter, yeniden yayını finanse edebilmek için şimdiden abone kampanyası açmıştır.

5 temmuz

Meclis tatilde

■ Bir yıldan beri doğru dürüst bir çalışma yapmayan ve sadece iktidarın sol muhalefeti sindirme tertiplerine sahne olan Millet Meclisi ve Cumhuriyet senatosu 85 günlük yaz tatiline başlamıştır. Böylece, 281 kanun tasarısı ve teklifi ile 139 sözlü, 72 yazılı sorunun görüşülmesi tatilden sonraya kalmıştır.

Kıbrıs oyunu

■ Londra'da yayınlanan The Guardian Gazetesi'nin özel Kıbrıs ilâvesinde, gazetenin dış politika yazarı A. M. Rendel, Kıbrıs'ı Rum yönetiminde bırakmanın Amerikan siyasetine uygun olduğunu belirtmiştir. Rendel yazısında şöyle demektedir: «Bölgede en büyük kuvveti teşkil eden ABD Filosu'dur. Şimdiki halde, Kıbrıs'ı Rum yönetimi altında bırakmak, Amerikan politikasına uygun gelmektedir. Bu, Birleşmiş Milletler'deki self-determination prensibine de uygundur. Üstelik, adadaki İngiliz üsleri de rahattır. Bunlar ise, Amerikan politikasına uygun diğer hususlardır.» Rendel'in açıkladığı bu oyunun doğruluğunu, bağımsız ve üslerden arınmış bir Kıbrıs devletinin kurulması yolunda girişilen teşebbüslerin devamlı olarak baltalanması da ortaya koymaktadır. Nitekim, cemaat temsilcileri bir türlü anlaşmaya varamamaktadır.

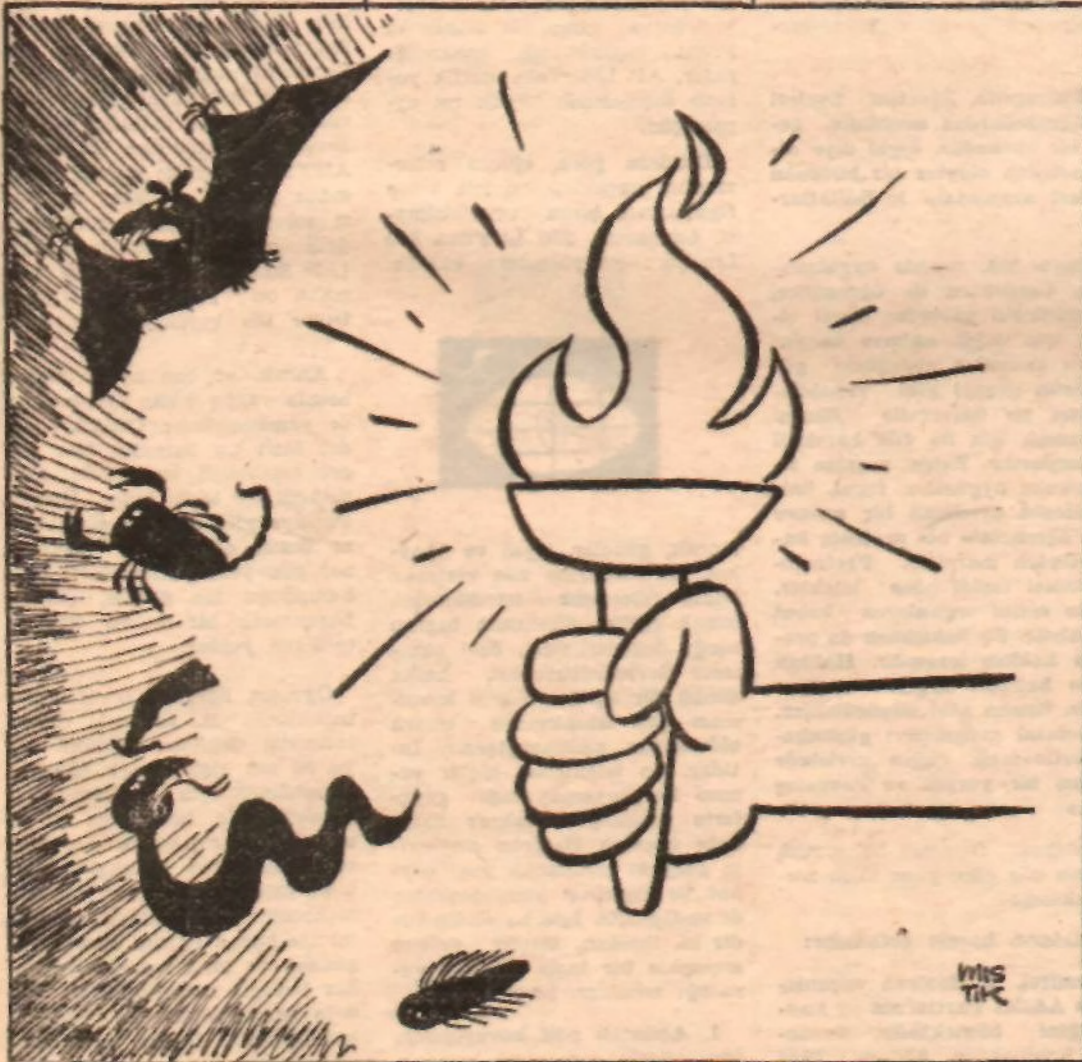
6 temmuz

Öğrenci gösterileri

■ Bütün dünyada öğrenci gösterileri devam etmektedir. Brezilya'nın Rio de Janeiro şehrinde 30 binden fazla genç diktatörlüğe ve Amerikan emperyalizmine karşı büyük bir gösteri düzenlemişler ve diktatörlüğün devrilmesini istemişlerdir. Gösterilere işçiler ve sanatçılar da katılmışlardır. Ayrıca, Arjantin'de de gençlerle polisler arasında şiddetli çatışmalar olmuştur.

TÖDMF kongresi

■ Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu Kongresi Ankara'da yapılmıştır. Toplantının ilk günü TİP Genel Başkanı Aybar ve CHP Genel Sekreteri Bülent Ecevit öğretmenlere hitaben birer konuşma yapmışlardır. Aybar, Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu koşullarda öğretmenlere düşen ödevleri izah etmiş ve «Türk öğretmeni, devrim konusunda ihtiraslıdır. Ancak, Türk öğretmeni, öğrencisinin ihtirasına da anlayış göstermelidir» demiştir. Toplantıda TÖS mensupları ile İlk-Sen mensupları arasında kavgalar olmuştur. Bu arada Milli Eğitim Bakanı şiddetle eleştirilmiş ve bir delege, «Demokrasiye ihanet eden bakan istifa etmelidir» demiştir.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Bir ihtilâl çıkarsa müsebbibi sizsiniz!

Bozuk düzenin Amerika'dan beratlı muhafızı AP İktidarı, toplumun öğrenci ve işçi kesimlerinde patlak veren işgal hareketlerini âdi bir polis vakası gibi değerlendirerek bütün sorumluluğu solculara yüklemiş ve «Solcular ihtilâl çıkarmak istiyor!» fetvasını basmıştır. AP Sözcüsü Aydın Yalçın gerek Millet Meclisi'nde yaptığı konuşmada, gerekse Milliyet Gazetesi'ne gönderdiği cevapta, sıradan bir taharri memurunun kafasıyla sol ihtilâli biçimlendirmiş ve buna en büyük delil olarak da ANT'ın yayınlarını göstermiştir. Yalçın'a göre, «Sosyalist ihtilali parlamentor sistem içinde bir süre çalıştıktan sonra yapalım diyen TİP'in organı ANT Dergisi'nde aşırı sol, öğrenci hareketlerindeki rolünü, kimsenin tereddüdüne yer vermiyecek şekilde gayet açık ifade etmiştir.» AP'nin Papanek'çi akıl hocasının şunu kafasına adamakıllı yerleştirmesi gerekir ki, her şeyden önce ANT, Türkiye İşçi Partisi'nin resmi organı değildir. ANT'ın yayınları, TİP'i hiçbir zaman bağlamaz. Hattâ, TİP'in herhangi bir milletvekilinin yada yöneticisinin beyanları ve yazıları da TİP'i bağlamaz. TİP'in görüşleri ancak ve ancak yetkili kurullarının ve genel başkanının beyanlarında ifadesini bulur. AP Sözcüsünün, bir meseleye sağlıklı teşhis koyabilmek için, öncelikle bu gerçeği bilmesi gerektir.

AP Sözcüsü, gençlik hareketlerinin «ne sağ, ne sol» diyen gruplar tarafından başlatılıp sonradan sosyalist ve devrimci gençlerin kontroluna geçtiğini belirttikten sonra ANT'ın bunu teşhis etmiş olmasını «komünist ihtilâl» hazırlığına delil olarak göstermeğe kalkmıştır. Eğitimde köklü dönüşümler isteyen bir hareket, sosyalistlerin ve devrimcilerin kontrolunda olmayacaktır da, kimin kontrolunda olacaktır? Bozuk eğitim düzeninin sürdürülmesinde çıkarı olan sağcıların mı, AP'lilerin mi? Köklü dönüşümler isteyen bütün kitle hareketleri, o harekete katılanlar bunun bilincinde olsun yada olmasın, sol hareketlerdir. Kimler tarafından başlatılmış olursa olsun, elbette sosyalistlerin ve devrimcilerin liderliği altında yürütülecektir. Ve egemen sınıfların hizmetindeki AP, bu bozuk düzeni yaşatmakta direndiği, devrimci hareketleri zorbalıkla önlemeğe çalıştığı sürece kitlelerin sola açık hareketleri daha da büyüyecek, yurt düzeyini kaplayacaktır. İşte son bir haftanın gelişmeleri : Gençlik hareketlerini, işçilerin işgal hareketi izlemiş, ardından TÖS Genel Başkanı yakında bütün öğretmenlerin greve gideceklerini açıklamıştır. Papanek metodlarıyla ve taharri memuru kafasıyla bu hareketleri önlemeğe imkân yoktur. Sosyalist bir dergi olarak ANT bu gerçeği söylemekten hiçbir zaman kaçınmayacaktır.

Evet, ANT, Türkiye İşçi Partisi'nin resmi organı değildir ama onun tüzüğünde ve programında ilan ettiği temel ilkelerin Türkiye için tek kurtuluş yolu olduğunu kabul etmiştir; o ilkelerin en hararetli savunucusu ve takipçisidir. TİP tüzüğünde ve programında emekçi sınıf ve tabakaların demokratik yoldan iktidara yürüyeceğini kesinlikle ilan etmiştir. Sekiz yıllık politik mücadelesinde TİP anayasa ve demokrasi çizgisinden asla ayrılmamış, buna karşılık anayasayı ve demokrasiyi hançerleyen daima AP olmuştur. Aydın Yalçın, ANT'ın, son öğrenci hareketlerini Fransa'daki 1871 Komünü'nün ve Rusya'daki 1917 Devrimi'nin Türkiye'deki uygulaması olarak gördüğünü ileri sürmektedir. İsminin başında koskoca bir «profesör» titri taşıyan İngiliz yetiştirmesi Aydın Yalçın'ın gayet iyi bilmesi gerekir ki, nasıl 1789 İhtilâli, o çağda tarih sahnesine yeni çıkan burjuvaziye demokratik gelişme yollarını tıkayan köhnemiş aristokrasinin eseri ise, 1871 Komünü ve 1917 ihtilâli de, emekçi sınıfların iktidara demokratik yoldan ilerlemelerini engelleyen burjuvazinin eseri olmuştur. Türkiye İşçi Partisi, Türk emekçilerini demokratik yoldan iktidara getirmek mücadelesi yapmaktadır. Eğer bir gün Türkiye'de bir emekçi ihtilâli olursa, bu TİP'in yada başka sol grupların değil, emekçi kitlelerine demokratik yoldan iktidara gelmek imkânını tanımayan AP'nin, yani onun temsil ettiği egemen sınıfların eseri olacaktır!

Derby Lâstik Fabrikası sarı sendika oyununa «Hayır!» diyen bilinçli işçilerin işgali altında...

İktidarın gençlik ve işçi hareketlerini zorbalıkla ezmeğe kalkışması daha büyük patlamalara yol açacaktır !

İŞÇİ GENÇLİK ELELE !

AP iktidarı, ikiyüzlü politikasının yeni bir örneğini vererek üniversitelerdeki boykot ve işgal hareketlerine katılan öğrenciler hakkında kovuşturma açtırırken İstanbul'da yeni bir toplumsal patlama olmuş ve Derby Lastik Fabrikası'nda işveren tarafından sarı sendikacılık oyununa getirilmek istenen binlerce işçi fabrikayı işgal etmişlerdir. Bu ikinci işgal hareketinin en önemli yanı, bozuk düzene karşı işçi - gençlik kardeşliğinin ve işbirliğinin ilk defa somut biçimde ortaya çıkması olmuştur.

Millet Meclisi'ndeki genel görüşmenin ikinci gününde gençliğin tepkisinin daha da şiddetlenmesinden endişe duyarak **«Dünya değişti. Eskiden isyan sayılan hareketler şimdi sosyal olaylar olarak kabul ediliyor»** sözleriyle anlayışlı bir başbakan rolünde ortaya çıkan Demirel, işgal ve boykot hareketleri sona erip gerilim düşer düşmez yüz seksen derecelik dönüş yaparak işgalci öğrenciler hakkında soruşturma açılması için savcılara emir vermiştir. İktidarın niyeti, Ankara Savcısı Fazıl Alp'in dilinde şöyle açıklanmıştır:

«Boykot hareketi suç değildir amma, üniversiteyi işgal, Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddelerine girmektedir. Bu maddelerden biri de, memuru vazifesini ifadan cebren menetmektir. Öğretim üyeleri ve memurların odalarına alınmamaları, çalışmalarına mani olunması bir nevi cebirdir.»

Ankara Savcısı böylece işgalci öğrenciler hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 254. maddesinin uygulanmasını istemiştir. Bu maddeye göre, hükümet memurlarından biri hakkında görevi ile ilgili bir işi yapmaya veya yapmamaya icbar için şiddet ve tehdit gösteren on kişiden fazla bir topluluk varsa, verilecek ceza beş yıldan aşağı olmamak üzere hapistir. 516 madde ise, kamuya ait eşyanın tahribiyle ilgilidir. Bu madde ile ilgili dâva açmak için şikâyet gerekli değildir ve cezası da üç aydan iki yıla kadar hapistir.

Demirel tarafından görevlendirilen Adalet Bakanı Hasan Dinçer, önce bakanlıkta ilgililer ile bu konuda bir toplantı yapmış ve daha sonra bu soruşturma için İstanbul'a gitmiştir.

Bütün bunlar, üniversite ve yüksek okullardaki boykot ve işgal komiteleri ile icra konseylerinin üyeleri hakkında hükümetin talimatı ile kovuşturma açıldığını belli etmiştir.

Üniversite olayları sırasında şiddetten kaçan Demirel iktidarı, ortalık durulur durulmaz gösteri yürüyüşü yapan Tekniker öğrencilerinden üçünü hemen tutuklayarak nabız yoklaması yapmıştır. Kamuoyunun ve gazetelerin bu konudaki tepki derecesini öğrenmeğe çalışan iktidarın gençler hakkında kovuşturma açma isteği, tamamen biçimsel hukuk anlayışına dayanmaktadır. Oysa, önemli olan nokta, kovuşturma açılmasında kamu yararı bulunup bulunmadığıdır.

Bu konuda anayasa profesörü Bülent Nuri Esen şöyle demektedir:

«— İşgalde dış görünüş itibariyle kanun hükümlerini ihlal vardır. Ancak, yargı organı sadece ihlal olayının bulunup bulunmadığına bakmaz. Çünkü, bir hukuk devletinde bağımsız yargı demek, sorumluluk sahibi yargı demektir. Bu yargı, vatandaşın hukuki kişiliğini teminat altında tutar. Böyle olunca da, hukuk üstünlüğü neyi gerektiriyorsa, ona göre hüküm verecektir. Yalnız her olayın ayrıntıları, her eylemin tarzı ve özellikleri ve bittabi her sanığın da kişisel nitelikleri vardır. Hatta bütün bunların belli bir zamanda anayasa düzeninin getirmek istediği adalet düşüncesinin isterileri de göz önünde tutulmalıdır. Bence işgal fiillerinin kovuşturulması söz konusu ise bu saydığım prensipler gözden uzak tutulmamalıdır.»

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden Prof. İsmet Sungurbey ile Doç. Çetin Özek de görüşlerini şöyle açıklamışlardır:

«Üniversite, öğretim üyeleri ve öğrencilerden meydana gelen bir bütündür. İşgal diye nitelendirilen olaylar bir bütünün üyeleri arasındaki iç ihtilaflardır.

Olaya 254. madde uygulanamaz. Gerçekten de öğrenciler, yöneticilerin görevine engel olmak için değil, onların anayasa ve kanunlar gereğince görevlerini gereği gibi yapabilecekleri bir üniversite düzeni sağlamak için bu fiili hareketi yapmışlardır. Zaten yapılan fiil hukuka uygundur. İşgal, üniversitenin ayrılmaz bir unsuru olan öğrencinin bir protesto hareketinden ibarettir. Protestoya temel teşkil eden istekler, bütün resmi organlarca kabul edilmiştir. Bu bakımdan da protesto hakkın icrasıdır. Hakkın icrası hukuka uygun bir direniştir. Bunun aksi düşünülemez. Toplumsal gelişmeleri gözönünde tutmamak, çağın gerisinde kalmış bir yorum ve davranış olur.»

Öyleyse Demirel bu sertlik yolunu göz göre göre niçin zorlamaktadır?

İktidarın hesabı ortadadır:

Demirel, 2 Haziran seçimlerinde Adalet Partisi'nin oy kaybettiğini bilmektedir. Ekonomik konjonktür, AP'nin 1969 seçimlerinde daha büyük oy kayıplarına uğrayacağını göstermektedir. Bu durumda Demirel'in iktidarda kalabilmek için başvuracağı yol, bütün geri kalmış ülkelerin başındaki iktidarların tuttuğu yol olacaktır. Yani, ülkede anarşi olduğu, komünizm tehlikesi bulunduğu iddiası ile terör yaratarak gerçek tehlikenin iktidardan geleceğini bilemeyen çoğunluğun oylarını çelmeğe çalışacaktır.

Öğrenci hareketlerinden sonra **«Komünizm tehlikesi»** umacısı yaratarak propaganda kampanyasına giren De Gaulle'ün Fransa seçimlerinde kazandığı zafer, AP Lideri'nin sertlik yolunu seçmesinde büyük rol oynamıştır.

İktidara göre, eğitim reformunun gerçekleşmesi için kitap fiyatlarının biraz ucuzlatılması, bursların 250 Lira'dan 350 Lira'ya çıkartılması kâfidir.

Ancak, gençler, işgal ve boykot hareketlerine son verirken köklü reformlar istediklerini, bozuk eğitim düzeninin baştan aşağı değiştirilmesi, özel okulların devletleştirilmesi, halka dönük bir eğitim düzeni kurulması gibi isteklerinde ısrarlı olduklarını açıklamışlardır. İktidar, bu isteklerini hiçbir zaman karşılayamayacağı gençlerin sonbaharda tekrar harekete geçerek Haziran olaylarını gölgede bırakacak yeni boykot ve işgallere yönelmesinden de endişelidir. İşte bu endişelerdir ki, iktidarı, sertlik yolunu seçmekle bir taşla iki kuş vuracağı sebabına kaptırmıştır:

1. Açılacak adli kovuşturma, öğrencilerin cesaretini kıracak, kendilerini yeni hareketlere girişmekten alıkoyacaktır.

2. Haziran olaylarında sol muhalefetin tahrikçi rol oynadığını, buna karşılık AP iktidarının istikrarı sağlamak için kanunları tavizsiz uyguladığı propagandasını yaparak 1969 seçimlerinde Fransa'dakine benzer bir seçim zaferi kazanacaktır!

Nitekim, Demirel iktidarı bir yandan öğrenciler hakkında soruşturma açtırırken, öte yandan da sol muhalefeti tahrikçilikle suçlamağa devam etmektedir. Meclis'te Türkiye İşçi Partisi'ni gençleri kışkırtmakla suçlayan AP yöneticileri, saldırılarına gazete sütunlarında da devam etmektedirler. Bu arada, ANT'ın üniversite olayları hakkında yaptığı yayınlar da, aşırı solun kışkırtıcı faaliyetine delil olarak gösterilmektedir. (AP Sözcüsü Prof. Aydın Yalçın'ın bu suçlamaları, **«Basın Diyor ki»** sayfamızdadır.)

Ancak, bugüne kadar birçok hesabı yanlış çıkan Demirel yine yanılmaktadır. Çünkü, şiddet fâsit bir dairedir. Her şiddet teşebbüsü karşısında daha şiddetli bir tepki bulur. Üstelik Türkiye gibi düzenin alabildiğine bozuk olduğu ve günlerin her gün yeni patlamalara gebe bulunduğu bir ülkede, şiddete başvurmak bir iktidar için en tehlikeli yoldur.

Öğrenci liderleri teker teker tutuklansa da, hareketi ezmek mümkün değildir. Çünkü her yıl 50 bin kişi yüksek öğrenim yapabilmek için üniversitelere başvurmakta, bunlardan 40 bini, ne kadar başarılı olurlarsa olsunlar, bütün istikbal yolları kapanmış olarak geri çevrilmektedir. Üniversiteye girenler ise bozuk eğitim düzeni yüzünden en az giremeyenler kadar tedirgin olmaktadırlar. Şiddete başvurulursa, bu gençlik kitlelerinin tepkisi çok daha şiddetli olacaktır.

Kaldı ki, iktidar bu bozuk düzeni sürdürmekte direttiği sürece, boykot ve işgal hareketleri sadece gençlik kitlesinin insiyatifinde kalmayacak, anayasanın kendilerine tanıdığı haklara kavuşamayan toplumun diğer kesimlerinde de aynı yola başvurulacaktır.

Geçen hafta Derby Lastik Fabrikası'nda patlak veren boykot ve işgal hareketi, bunun ilk örneğidir. 10. sayfamızda detaylı olarak izah edildiği gibi, işverenin, resmi makamların da desteğini sağlayarak işçilerin gerçek sendikası olan Lastik İş'i bir yana itip toplu pazarlıkta bir sarı sendikayı muhatap alması, öteden beri kanunsuzluğun ve haksızlığın hüküm sürdüğü bu işyerinde bardağı taşıran damla olmuş ve işçiler fabrikayı işgal etmiştir.

İşçilerin yarattıkları bu fiili durum karşısında işveren Lastik İş Sendikası'nı muhatap olarak kabul etmek zorunda kalmıştır. Tıpkı, küçük dağları ben yarattım, diyen müderris kılıklı üniversite öğretim üyelerinin öğrencileri muhatap kabu' etmek zorunda kalmaları gibi...

Daha önemli bir gelişme ise, bu işgal hareketi sırasında işçi - gençlik dayanışmasının somut biçimde ortaya çıkmış olmasıdır.

İşgalin ikinci günü İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Özel Yüksek Okullar İşgal Konsey ve Komiteleri adına gençlik heyetleri Derby Fabrikası'nı ziyaret ederek üzerinde «HAK VERİLMEZ ALINIR» yazısı bulunan bir buketi işçilere vermişlerdir.

İşçilere buket verildikten sonra İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanı Harun Karadeniz, işçilere hitaben şu konuşmayı yapmıştır:

«Bizler, devrimci Türk gençliği olarak her zaman emekçi halktan yana çalışmalar yap*mak yolunda ve azmindeyiz.*

Patronların ezdiği, sömürdüğü siz emekçi kardeşlerimizi, babalarımızı, amcalarımızı bütün gücümüzle desteklemekteyiz.

Bu fabrikada sizleri, diğer fabrikalarda daha bir çok emekçi halkı sömüren patronlar şunu bilmelidir ki, bu işçiler yalnız değildir.

Bu halkın evladları olan bizler, halka dönük düzeni kurana dek çalışacağız.

Bugün burada sizin yanınızdayız. Sizi desteklediğimizi ve *her zaman siz emekçilerden ya*na olduğumuzu bilesiniz diye geldik. Gerektiğinde yine geleceğiz ve her hareketinizde sizle beraber olacağız.

Sizin bu hareketinizin, haklarının bilincine varan bütün emekçilerin haklarını alma çalışmalarına örnek olacağına inanıyoruz. Hepinize başarılar diler, kutsal hareketinizi candan destekleriz.»

Karadeniz'in bu konuşmasından sonra işçiler adına konuşan bir temsilci teşekkür etmiş, sonra hep birlikte **«İŞÇİ GENÇLİK ELELE»** diye bağırılmış ve marşlar söylenmiştir.

Ancak, fabrika işgali olayında da işçi hareketinin temel nedenleri üzerinde durmayan sağcı çevreler, derhal **«solcuların tahriki»** yaygarasını koparmışlar ve işçiler tarafından istenen Lastik İş Sendikası Genel Başkanı Rıza Kuas'ın TİP Genel Sekreteri olmasını delil olarak göstermişlerdir.

Bu seviyesiz saldırılara, egemen sınıfların dümensuyundaki Türk İş de katılmış ve işçilerin hareketini tasvip etmediğini bildirerek DİSK'i suçlamıştır.

Öte yandan, İstanbul Valisi fabrikadaki anlaşmazlığın çözümü için arabuluculuk yaparken İstanbul Savcısı Nedim Demirel de, fabrikayı işgâl eden işçiler hakkında kovuşturma yapılacağını açıklamıştır.

Bu kovuşturma tehditleriyle toplumsal patlamalar duracak mıdır? Hayır! Hakların verilmediğini, alındığını deneyle öğrenen toplumun bütün uyanık güçleri, anayasayı ve kanunları uygulamayanları yola getirmek için aynı şekilde direnme hakkını kullanacaklardır.

Nitekim T.Ö.D.M.F.' nun kongresinde konuşan TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt, işçi-öğrenci hareketinin yakında öğretmen kitlesi tarafından da tekrarlanacağını şöyle açıklamıştır:

«Çok yakın bir zamanda bütün Türkiye okullarının greve gittiğini göreceksiniz. Grev verilen cinsinden değil, alınan cinsinden haklardandır. Önümüzdeki ders yılında ciddi teşebbüslere girişeceğiz. Gözünüzü açın. Öğrencilerden geri kalmamalıyız...»

Bugün **«İşçi-Gençlik Elele»** sloganıyla yürütülen toplumsal mücadele, gelecek dönemde **«İşçi-Gençlik-Öğretmen Elele»** çağrısıyla daha büyük kitlelere ya*yılacak ve bu bozuk düzenin* sonunu yaklaştıran büyük bir halk hareketi halini alacaktır.

Abidin Dino'ya mektup

Yaşar Kemal

Abidin Bey, bilmem aklınızda mı, bir Mayıs günü karşılaşmıştık. Adana'da Türksözü matbaasında. Benim «Ağıtlar» adlı folklor derlemelerim basılmak için basımevine verilmişti ve siz basımevinde bu kitabı görmüş beni tanımak istediğinizi Ferit Celâl Bey'e söylemiştiniz. Derlenen ağıtları, tekerlemeleri büyük bir hayranlık içinde, çok sevdiğinizi ansıyorum. O zamanlar on sekiz, on dokuz yaşlarında ya vardım, ya yoktum. İlk olarak, bu ağıtları, tekerlemeleri böylesine seven, anlayan bir insanla karşılaşıyordum. O gün sizin koltuğunuzda benim basılmamış kitabım, asfalttan yukarı istasyona doğru konuşarak yürümüştük. Asfaltın iki yanındaki akasyalar açmış, dehşet bir kokuyla kokuyordu. Asfalta sıcak çökmüştü, asfalt da kokuyordu. Siz biraz merak, biraz da hayretle bu türküleri toplayan, *seven* genç adamı öğrenmeye çalışıyordunuz.

Sizi daha önceden tanıyordum. Birkaç resminizi görmüş, Ses Dergisi'ndeki yazılarınızı okumuştum. Karacaoğlan hakkındaki yazınızı da çok sevmiştim. O zamana kadar bir halk şairi için hiçbir kimse böyle güzel bir yazı yazmamıştı.

Siz o zamanlar Adana'da sürgündünüz, çok sıkıntılı günler geçiriyordunuz. Sizin beni merakınızdan çok da ben sizi merak ediyor, hayretle, hayranlıkla sizi izliyordum. Bir sürgün ne kadar yoksul, ne kadar yalnız olabilirse o kadar yoksul ve yalnızdınız. Bu yoksulluğunuz içinde herkese karşı inanılmaz bir cömertliğiniz vardı. Yalnızlığınız, garipliğiniz, sıkıntınız içinde bir de herkese karşı inanılmaz bir sevgi cömertliğiniz vardı. Ben böyle bir adamla da ilk olaraktan karşılaşıyordum. Her şeyi çok çabuk anlıyordunuz. Ben sizin ayrı bir dünyadan Adananın halk dünyasına düştüğünüzü anlıyordum. Böyle halk içine başka dünyalardan düşmüşleri daha önce de görmüştüm. Hayat karşısında apışıp kalıyorlardı. Bir beceriksiz.

İstasyona giderdik sizinle ansıyor musunuz? İstasyonun önündeki geniş alana, sıcak, tozlu yaz toprağına binlerce terli ırgat serilmiş yatarlardı. Hava ekşi ter kokardı. Uzun okaliptüsler vardı ansıyor musunuz? Sizde bulduğum, en hayran kaldığım yön, insanları, dünyayı büyük bir cömertlikle sevmenizdi. Kötü, ağır yaşamanızı da biliyordum. Sürgün adama, oradaki bir takım insanlar dünyayı cehennem ediyorlardı. Her gece evinizi taşlıyorlardı, sizi ölümle korkutmağa çalışıyorlardı. Öfkeleniyordunuz ama sevginizi, cömertliğinizi yitirdiğinizi hiç görmedim. Hiç kimseyi kötülediğinizi de, dostluğumuz boyunca hiç ansımıyorum. Bir köylüydüm ama halkın bir değer olduğunu ancak sizden öğrendim. Halktan öğrenmeğe, halkı öğrenmeğe karşı yenilmez bir çabanız vardı. Türkülere, kilimlere, el*lere çok meraklıydınız. Ben sizinle birlikte* türküler, kilimler, eller üstüne yeni yeni düşler kuruyordum.

Sürgünde, Adana'da kaç yıl kaldınız bilmiyorum, uzun bir süre olacak, sizden bu sürede hiç ayrılmadım. Hayat gibi, ışık gibi bir şeydiniz benim için. Benim de düzenim kötüydü. Çok yoksul günler yaşıyordum. Eğer sevgi öğrenilirse en acı günlerde ben sevmeği, dünyanın en cömert yüreğiyle, çocukcasına sevmeyi sizden öğrendim. Sonsuz yaratıcılıkta olan halkın, sonsuz yaratıcılıkta olan dünyanın karşısında en güzel davranış çok cömert bir yüreğin sevgisi olmalıydı. Aslolan halka ve dünyaya karışmak, büyük, cömert bir sevgiyle halkın ve dünyanın içinde yitmekti. Sizi anınca hep cömert sözü geliyor aklıma. Hep hayranlık, hayret geliyor da aklıma, bunun için de bu mektup hep bu sözcüklerle doldu, kusura kalmayın.

Adana'da sürgünde, halkın ellerinin resmini çizerken, ama ne güzel, ne dost, ne candan çizerdiniz. Sizin el resimleriniz bir resim değil, salt sevgi, salt yürekti. Halkın elleri dünyanın elleri, ellerinizdeydi.

★

Yazdığınız bir yazıda birtakım olumsuz davranışlara dokundunuz. Size karşı geldiler. Kişiliğinize dokundular. Yazdığınız yazıda kişiliğiniz üstüne söylenenlere karşılık vermediniz. İyi ettiniz. Ben de sizin kişiliğinizi savunmak gerekliliğini duymuyorum. Halk karşısında, gerçekler karşısında, memleketimiz karşısında öylesine bir davranışınız oldu ki, öylesine güzel yaşadınız ki hayatınızı ne siz, ne ben, ne de sizi seven, anlayan, bilen hiç bir kimse sizin kişiliğinizi savunmak gerekliğini duymayacak. Size karşı yazılan yazılardaki bir yer zoruma gitti. Diyorlardı ki, size karşı çıkan yazarlar, Paris'te oturup buradaki bizim işlerimize burnunuzu sokmayın. İlk bakışta haklı gibi gelen bir yaldızlı söz Bunun için sizden bir dileğim olacak. Bu dilek için yazıyorum bu mektubu. Sizin Paris'te kalmanız, Adana'da sürgünde kalmanız kadar iyi oldu. Siz Paris'te Türk halkının en güzel elleri, türküsü, kilimi, düşüncesisiniz. Sizin Paris'teki, Türk halkının, dünyasının kültürü için yaptığınızı kimsecikler yapamaz. Siz Paris'te oturan adam, burada, İstanbul'da oturup da sabahtan akşamlara kadar dedikodu yapan, eylem çekiştirenlerden bin kere daha çok Anadolu halkıyla birliksiniz. Onun her anını, her gününü cömert bir sevgiyle ter-ü taze, Adana'daki gibi yaşıyorsunuz. Yazdığınız yazıdan da belli ki Türkiye'yi onlardan çok daha iyi biliyorsunuz.

Dileğime gelince, dileğim şu, eğer Türkiyeye dönmek niyetiniz varsa, gelip İstanbul'da oturacaksanız, bu sizin için mümkün değil ya, Paris'te oturun, gelmeyin. Ben sizi Adana'dan sonra Paris'te de gördüm. Hiç değişmemiştiniz. Pariste de Adana'daki kadar halkımızın elleri ellerinizdeydi. Ve halkımız için çok faydalı oluyordunuz. Halkımızın bir kültür bayrağısınız Paris'te.. Size bir şey söyleyim mi, benden daha iyi bilirsiniz ya, Paris Anadolu'ya ne kadar uzakta, İstanbul da Anadolu'ya o kadar uzak. Paris'te oturan bir insan ne kadar Anadolu eyleminin içindeyse, İstanbul'da oturanlar da o kadar. Benim sizden dileğim Paris'te kalın. Biliyorum, deli gibi özlemişsinizdir memleketi. Bir karpuz dilimi, Adana sarı sıcağı gibi, bir boncuklu arı, Adana sokaklarında bıçak atılan şekerkamışları, yaldızlı, mor, bir çam bardağı, yosun bağlamış, yeşil.. Ve bir köylü elinin sıcaklığı, gücü.. Ne güzel çizmiştiniz resimlerini.. Biliyorum, biliyorum, deli gibi özlemişsinizdir..

Ve memleketimiz üstüne yazılar yazılar yazın. En doğrusunu siz yazacaksınız. Yanılmazsınız.

Çattığınız kişiler var ya, çattığınız olumsuz davranışlar var ya, onların hakkından hayat geliyor, onların hakkından Zonguldaklı Maden işçisi Hüsamettin Güven geliyor. Hüsamettin Güven'i tanısaydınız mutlak bir güzel resmini yapardınız. Belki ellerinin, belki uzun, yakışıklı boynunun, belki çocuksu gülüşlerinin.. Çanakkale'li İşçi Yaşar geliyor onların hakkından Çanakkale'de tek başına bir dev döğüşüyle yılmadan savaşan bu halk adamının bir gün destanı yazılacak.. Görseydiniz, bu alçak gönüllü işçi döğüşçüyü çok severdiniz. Yiğidim Üniversitedeki halk çocukları geliyor onların hakkından Öyle vakur, öyle bilgili, öyle akıllı, öyle cesur, öyle insan, öyle sevgi dolu her birisi.. Ya, isterseniz bunları görmeğe gelin.. Çok mutlu olacaksınız. Salt bunları görmek için...

Sevgiler.

İşçi Partisi gençliği destekliyor

● Ankara'da toplanan TİP Genel Yönetim Kurulu, bir bildiri yayınlayarak boykot ve işgal olaylarının bozuk toplum düzenine *karşı gençliğin haklı tepkisi olduğunu açıkladı...*

TİP Genel Yönetim Kurulu, geçen hafta sonunda Ankara'da toplanmış ve Merkez Yürütme Kurulu'nun hazırladığı seçim raporunu görüşmüştür. *Çoğu il başkanı durumunda* olan üyeler kendi bölgelerindeki seçim sonuçlarının tahlilini yapmışlar ve 1969 seçimlerinde başarı sağlanması için teklifler getirmişlerdir.

Genel Başkan Mehmet Ali Aybar da, kapanış konuşmasında Türkiye sosyalizminin bilimsel *yöntemleri üzerinde durarak* işçi ve köylü sorunları ile parti içi demokrasi konusu üzerinde görüşlerini açıklamıştır.

Toplantı sonunda şu bildiri yayınlanmıştır:

● «2 Haziran 1968 seçimleri gerek para imkânları gerek seçim emniyeti bakımından özel*likle Türkiye İşçi Partisi için* son derece güç şartlar içinde geçmiştir.

Bilindiği gibi diğer partiler hazineden milyonlar, yüzbinler aldıkları halde Türkiye İşçi Partisi bu konudaki kanunlara konan kasıtlı hükümlerle bu kaynaktan yoksun bırakılmıştır. *Bu suretle daha başlangıçta* partiler arasında suni bir eşitsizlik yaratılmıştır. Bu durumun demokrasi prensipleri ve hiç bir adalet anlayışıyla bağdaşmasına imkân olmadığı açıktır. Üstelik hükümet seçimlerde birinci görevi olan seçim güvenliğini sağlamamış, *tersine* taşlı sopalı saldırıların ve diğer kanunsuz hareketlerin teşvikçisi hattâ icracısı olmuştur.

Bütün bu ters şartlara rağmen Türkiye İşçi Partisi 2 Haziran seçimlerinden gerek oy oranını gerek mutlak oy sayısını arttıran tek parti olarak *çıkmıştır. Ve bu artış önemli* ölçülerde olmuştur. Bu sonuç ülkemizde düzeni halk yararına temelden değiştirecek reformların yapılması için emekçi halkımızın devlete ağırlığını koyması gerektiği hususunu halk kütlelerinin gittikçe artan sayılarda kavradığını göster*mektedir.*

● Son üniversite olayları şimdiye kadar yer almış olan öğrenci hareketlerinden ayrı bir nitelik taşımaktadır. Ve onlardan çok daha önemlidir. Gerçekten bu hareketler görünüşte yönetmelik ve tüzüklerle, üniversitenin iç işleyişiyle ilgili *talepleri de içine* alıyorsa da aslında bu olaylar üniversite eğitim sistemine hatta tüm eğitim sistemine bunun da ötesinde bugünkü bozuk toplum düzenine karşı gençliğin haklı bir tepkisidir. Bundan ötürü meseleyi yüzeyde ve geçici tedbir- [illegible] tur. Üniversite ve tüm eğitim sistemimizi Anayasanın demokratik prensiplerine ve ruhuna uygun şekilde yeniden düzenlemek gerekir.

Bu anlayış içinde üniversite reformu, asistanlar da dahil olmak üzere bütün öğretim kadrosunun ve üniversite camiasının ayrılmaz bir parçası olan öğrencilerin üniversite yönetiminin her kademesine katılmasıyla gerçekleşebilir. Bu açıdan, Türkiye İşçi Partisi öğ*rencilerin isteklerini destekler.*

● Sosyalist ülkelerde öğrenci hareketleri, Avrupa'nın kapitalist ülkelerinde öğrenci ve işçi hareketleri ve Amerika'daki zenci hareketi insan kişiliğine saygıyı, eşitliği ve toplumun yönetiminde kütlelerin söz ve karar sahibi olmasını hedef tutan *hürriyetçi yeni bir toplum*sal gelişmenin belirtileridir. Kapitalist ülkelerde bu hareket aynı zamanda ekonomik ve sosyal yapıda köklü bir değişmeyi öngörmekte ve bunun sonucu olarak da sosyalizme yönelme anlamını taşımaktadır.

Türkiye İşçi Partisi kurulduğu günden beri iktisadi ve sosyal bünyemize köklü reformlarla kişi olarak insana sevgiyi, saygıyı esas alan demokratik temeller üzerinde kurulu bir sosyalizmi gerçekleştirmeyi hedef tutan bir mücadele yapmaktadır. **Dünyadaki bu yeni gelişmeler de Türkiye İşçi Partisinin bu sosyalizm anlayışının geçerliliğini doğrulamış ve Partimizin Türk toplumunu çağdaş uygarlığın en ileri çizgisine ulaştırma görevini yapan biricik parti olduğunu ortaya koymuştur.»**

Resmen karara bağlanmamış olmakla beraber, TİP'in Üçüncü Büyük Kongresi'nin 1968 sonuna kadar yapılacağı anlaşılmaktadır.

Kanunsuzlukların yeni bir örneği

● TİP Genel Yönetim Kurulu toplantısında, son seçim sonuçları tahlil edilirken, sosyalist harekete yöneltilen baskılar üzerinde durulmuş ve hükümetin bu kanunsuz hareketlerin teşvikçisi, hattâ icracısı olduğu açıklanmıştır. Bu kanunsuz hareketlere bir örnek de, Çanakkale'de TİP İl Merkezin'in, yukarıdaki resimde görüldüğü gibi, faaliyette bulunduğu gecekondudan bütün eşyası ile dışarı atılmasıdır. TİP Çanakkale İl Başkanı Yaşar Saygıner, bütün baskılara rağmen TİP'in mücadelesini devam ettireceğini söylemiştir.

Mücevherat kaçakçılığı teşvik ediliyor

25 Haziran günlü İstanbul gazetelerinin verdiği habere göre, **«Kilis'ten İstanbul'a gelen bir kamyon içinde bir milyon lira değerindeki 25 kilo külçe altın ile 8 paket hakiki inci yakalanıp müsadere edilmiş; kaçakçılık olayının failleri de yakalanmış...»** Ve olayın ayrıntıları...

Kısaca **«mücevherat»** denen altın, plâtin, elmas, inci... gibi değerli maden ve taşların Türkiye'ye ithali ve Türkiye'den ihracı yasaktır. Başka bir deyişle bunlar, «ticari kotalarda» yer almamaktadır. Ne var ki, İstanbul'un Kapalıçarşısı'ndan, Beyoğlu'ndan tutun da Anadolu'nun küçük kasabalarına varıncaya değin Türkiye'miz kuyumcu dükkânları ile doludur. Anadolu'nun varlıklı ve ortahalli halkı, Osmanlı devrinden bu yana süre gelen kaypak ekonomik düzenin verdiği bir alışkanlık sonucu, **tasarrufunu altına yatırıp** boynunda beşibiryerde yada kolunda bilezik olarak muhafaza eder. Burjuvalarımız ise, saltanatları sürdürme içgüdüsü ile ve küçük vesilelerle «ziynet eşyası» edinirler.

Ülkemizdeki kuyumcu dükkânı bolluğu, azgelişmişliğin çeşitli psiko-sosyal sonuçlarından biri olarak görünürken, bu dükkânlarda değerli maden ve taşların tonlarca alınıp satıldığı olgusunu da ortaya koyar.

Bu **«mücevherat kaçakçılığı»**, birtakım korkunç sonuçları da bünyesinde toplamaktadır. Bir kere, **mücevherat'ın** vergisiz-resimsiz Türkiye'ye girmesi, hem önemli ölçüde vergi, hem de milyarlarca liralık döviz kaybına yolaçmaktadır. Öte yandan bu «meta» yükte hafif, pahada ağır olmakla birlikte hemen her zaman gümrükten kolaylıkla geçirilemez. Bir kısmı da elbette gümrük kapısına, gümrükçü duvarına toslayacaktır. Böylelikle -yine niteliği gereği-, geçmiş bazı bakanların bile itiraf edip de önleyemedikleri rüşvetlerin başlıca kaynaklarından biri olmaktadır. Bir başka sonuç da, kaçak olarak giren bu «meta» için menşe faturası hiçbir zaman sağlanamadığından, naylon faturalar düzenlenmesi ve böylece ilginç piyasa oyunlarına yol açılması olmaktadır.

«Mücevherat» soygunun çok daha ilginç bir yönünü de açıklayalım: **Bir süre önce İstanbul Kuyumcular Derneği ile bir hükümet yetkilisi ortak bir toplantı düzenlemişlerdir. Bu toplantıda bir Dernek yöneticisi mücevheratın ithal kotalarında yer almaması dolayısıyla gerek devletin uğradığı kayıpları, gerekse kendileri yönünden sözkonusu olan sakıncaları belirtip ithal kotalarına mücevheratın da dahil edilmesi dileğinde bulunmuştur. Yetkili kişi, buna karşılık değerli taş ve madenlerin kotalarda yer almasının imkânsız olduğunu ileri sürmüş, kuyumcuların kaçak mal alıp satmağa devam etmelerini istemiştir. Zaten öteden beri süregelen soygun, resmi bir *kişinin verdiği gayriresmi* icazetten sonra, aynı hızla sürüp gitmekte; bugünkü düzende ekonomik yönden yurt ölçüsünde önemli rolü olan altın piya*sası soygunlar zincirine bağımlı* kalmaktadır.**

Yazıp çizdikleri, yapıp ettikleri herkesin gözü önünde olan solcular için kiralık bilirkişilerine *rapor düzenlettiren savcılarımız* biraz da bu çeşit soygunlarla uğraşsalar.. İşte ihbar ediyoruz: Savcılarımızın -ne iş yaptığı hâlâ bir türlü anlaşılamayan- mali polise «bütün kuyumculardan (öbür ticaret erbabından olduğu gibi) ellerindeki malların faturasının istenmesi ve gösterilen yada vergiye işlenen faturaların menşelerinin incelenmesi» yolunda yazacakları bir tezkerenin mali polisçe işleme konulması yeter de artar bile...

Ama bu düzen devam ettikçe bu korkunç soygunlar da devam ederek savcılarımız da, polisimiz de yine bu soygunları açıklayan solculara, ardına düşecektir.

İŞGALİYE

Üniversitelerimizdeki olaylar, iç-yönetim ve yönetmeliklerle doğrudan doğruya ilgili bazı konularda, ama, daha önemlisi, **Halka Dönük Eğitim Reformu** amacı yönünde bilinçlenme bakımından elde edilen bir takım önemli kazançlarla sona, şimdilik, erdi. Öte yandan, işgal hareketinin yasallığı üzerindeki tartışmalar gazetelerle mikrofonları, daha bir süre, işgal edeceğe benziyor. Gençlerimizi savunanlar, hareketin yasallığını Anayasa'nın başındaki **direnme hakkı'na** bağlamada sözbirliği ediyor. Karşı taraf ise, **meşru otoriteye isyan** teranesini miyavlıyarak, Mao'cularla Maumaular'ın Üniversitelilerimizi fare otuyla zehirlediğini ileri sürüyor.

Biz, bu tartışmada **ne Kediye Tut, Fareye Kaç!** *diyen Demirel'den, ne de* **Fareye Tut, Kediye Kaç!** diyen İnönü'nden yanayız. Her yurt sorununda olduğu gibi, bu sorunun da, **genel fiili durum** olanca tarihsel ağırlığıyla çözümlenmedikçe, yerine oturtulamıyacağı, *dolayısiyle de gençlerimizin* **direnme hakkı'nı** kullanarak yarattıkları fiili (işgal) **durumunun** hukuksal dayanaklarına gün ışığı tutulamıyacağı kanısındayız.

Şöyle ki :

Üniversiteler Üniversite olalı beri, Üniversiteliler milletçe yaşantımızın özüne dokunmaktan uzak bilgilerle ve kürsülerin epiy bir bölümü de cübbesinin eteğinden öteyi göremiyen hocalar tarafından işgal edilmiştir.

Bu Üniversitelerden berat almış bir takım kâğıtbaylarla oybaylar gerileriyle, en can-alıcı mevkileri ve seçim atmosferi havası kokan ağızlarıyla milletin can kulağını işgal etmektedirler.

Bu bayların görevlileri baskın verip, meclisleri ve TİP merkezlerini gece yarıları işgal etmektedirler.

Bu bayların arkadaşları, kompradorlar sahilleri, madenleri, petrolleri işgal etmektedirler.

Bu bayların müttefikleri manzaralı üsleri ve İzmir barlarını işgal etmektedirler.

Bu bayların keçileri ormanları işgal etmektedirler.

Bu bayların hanımları berberleri, terzileri işgal etmektedir.

Bu bayların çocukları özel okulları ve üniversiteleri işgal etmektedirler.

Bu bayların *arkaladığı ikili-antlaşmalar* bağımsız geleceğimizi işgal etmektedir.

Bu bayların bu gerçekleri bağıran yazarlara karı telkinleri sonucunda açılan dâvalarla yargıçlarımız işgal edilmektedir.

Ve bütün bunların işgaliyesini güzelim halk ufalan ekmeği, kısalan ömrüyle ödemektedir.

Uzatmıyalım; Gençlerin son hareketi, bu genel ve bütün işgal durumu yanında sadece küçük ve sınırlı bir işgal hareketidir.

Can YÜCEL

ÜNİVERSİTE KAPISINDAKİ KARDEŞLERE…

YARALI KUŞ

Kardeşim,

Yurdumuzun dört bir köşesinde yetişmiş olan sizler, ayni saatlerde, ayni sorulara cevap vererek üniversite giriş imtihanlarına katılıyorsunuz. Cevapların elektronik beyinlerde tarafsız olarak değerlendirileceği söyleniyor. Oysa zarlar çoktan atılmış, taraflar çoktan tutulmuştur. Bugün gireceğiniz imtihanlarda ne derecede başarı gösterirseniz gösterin karar önceden verilmiştir: ÜNİVERSİTEDE OKUMAK İSTEYEN 51.000 ARKADAŞINIZDAN 40.000'i ELENECEK. İmtihanlara giren on arkadaşımızdan sekizi, ağızlarıyla kuş tutsalar, en doğru cevapları verseler gene de elenecekler. 40.000 gencin üniversitede okumak, bir iş ve meslek sahibi olmak hayalleri bir anda sönecek. Binlerce gence iş ve meslek sahibi olmak hakkını ve imkânını tanımayan, binlerce kabiliyeti bir kalemde köreiten bu adaletsizlik çarkını hangi hain eldöndürüyor?

Düşünün kardeşler, sonbaharda asılacak listelerde imtihan sonuçlarını okuyan 40.000 arkadaşımızın gözlerindeki ümit ışığı, yerini hayal kırıklığına terkedecek. Ve o zaman hangi insafsız, iddia edebilir bu elemenin tarafsız olduğunu? Anadolu liselerinde öğretmensiz okuyanlar, her türlü sosyal, ekonomik ve kültürel imkânlardan yoksun olarak imtihan kapılarına gelenlerle, iyi yetiştirilmek için bütün devlet ve aile imkânlarının seferber edildiği arkadaşlarımız arasında eşit şans olduğunu söyleyenlerin vicdanları hiç sızlamıyacak mı?

Kardeşler, büyük çoğunluğunuz çoktan elendiniz. Daha doğarken ve bugüne kadar yaşadığınız şartlar içinde çoktan elendiniz. Cebir dersleriniz, ingilizce, fizik, kimya dersleriniz öğretmensiz geçerken elendiniz. O zaman sizleri öğretmensiz bırakanlar, veya sağdan soldan derlenen, derme çatma «vekil öğretmen» kadrolarıyla idare-i maslahat edenler elediler sizi. Kitap parasını denk getirmek için lokmanızı kısarken elendiniz.

Amansız bir yarışın bir safhası bu imtihanlar. Öyle bir yarış ki, tok ile aç, iyi yetiştirilmişle kasden ihmal edilmiş bu yarışta eşit şansa sahip diyorlar. *«Beş parmak birbirine benzemez.»* denir; ama *40.000* arkadaşımızın talihi birbirine benzeyecek. Bu imtihanlar ve eğer kazanırsanız (?) bundan sonraki öğreniminiz bir danışıklı döğüş kardeşler. Hakemler adaletsiz kararlarını çoktan vermişler; böyle dönüyor bu kahbe düzenin çarkı. Bu sene de üniversiteye girebilenlerin ancak %5'i göstermelik olarak köylü ve işçi çocuklarından olacak. En itibarlı fakültelere, çoğunlukla iyi yetişme imkânlarına sahip olanlar girecek. Elbette bu arkadaşlarımızın bir kabahati yok. Bütün bu haksızlıkların sebebi, hepimize iyi yetişme şartları sağlamıyan, ayni imkânları vermiyen, çoğumuzun yüzüne üniversite kapılarını kapıyan bu adaletsiz düzendir.

Zaten kardeşler, bugün sizler imtihana girerken, halka karşı bir yönetim, sizin yaşta yarım milyon kardeşinize okuma imkânı vermemiş, ve yıllarca evvel onları saf dışı bırakmıştı. Bugün siz çağda milyonlarca kardeşimiz, elinde değnek çobanlık yapmakta veya en güç şartlar altında boğaz tokluğuna çalışmakta, ya da işsiz ve sahipsiz dolaşmaktadır. Çünkü, devlet bütçesinden Amerikan iş adamıyla ortaklık kuran ithalât tüccarına milyonlarca lira kredi verilirken, köylerimize bir ilkokul binası yapmak, yeteri kadar öğretmen yetiştirmek halkımıza çok görülmüştür. Gene insanca yaşama imkânlarını halkımıza çok görenler, Amerikalılarla ortaklık kurup kendi menfaatleri peşinde koşanlar değil midir ki, sizi yarın üniversite kapılarında çaresiz bırakacaklardır.

Eleme üniversite giriş imtihanlarında bitmiyor kardeşler. Çark, siz fakülte sıralarındayken de dönecek. İmkânsızlıklar büyük çoğunluğunuzu fakülte sıralarında eleyecek. Burs bulamadığınız için eleneceksiniz. En kötü şartlarda yurt köşelerinde eleneceksiniz. Kitap parası bulamadığınız için eleneceksiniz. Üniversitede öğretilenler, hayattan ve gerçekten kopuk olduğu için eleneceksiniz. Bu milletin çocuğu olarak eleneceksiniz.

Her üniversiteye giren mezun olsa, çoğu iş bulamaz. Çünkü, Türkiye'nin sanayileşmesini, yeni iş sahaları açılmasını istemiyenler var. Türkiye'nin geri bir ülke olarak kalıp yabancı ülke sanayilerinin müşterisi olmakta devam etmesinde menfaatleri olanlar var. Onlar ileride sizlere iş sahası açamıyacakları için üniversiteden mezun olmanızı da istemiyorlar. Ferman çıkmıştır bir kere: Küçük bir azınlığınız bugün avutulmak için üniversiteye alınacak, ama da sonra üniversite sıralarında elenecekler. Bugün imtihana giren on arkadaştan ancak iki tanesi üniversiteye girebilecek, *bu iki kişiden ise ancak biri mezun olacaktır.*

Bu düzenin yasaları her yerde egemendir. Ve bu yasalar amansızdır, adaletsizdir, insafsızdır. Gençliğiniz, seneleriniz, kendinize güveniniz bu amansız makinenin çarkları arasında törpülenip gidecek. Üniversiteye girenleriniz anlayacaklar ki, üniversite gençliğini saran boykot ve işgal hareketleri sebepsiz değilmiş. Yapılan araştırmalara göre, bu düzen üniversiteli gençlerin yarısında ruhi bozukluklar yaratmıştır. Üniversite öğrencilerinin çoğunluğu ayda *200 liranın altında parayla yaşama savaşı içinde.* Bu şartlar altında fakülte ve yüksek okullara girenlerin yarısı, senelerini, hayal kırıklıklarıyla birlikte fakülte dersanelerine gömerek yüksek öğrenimlerini yarıda bırakmak zorunda kalacaklar.

Ya fakültelerini bitirenler arkadaşlar, onlar acaba güvenlik içinde mi olacaklar? Bir üniversite mezununun değerlendirileceği işlere ancak tanıdık aracılığıyla, torpille girilir. Mezunların çoğunluğu, insan onuruna uygun olmayan bir şekilde aylarca bakanlıklarda, genel müdürlüklerde iş ararlar; en sonunda yaptığı öğrenimle her zaman ilgisi olmayan bir büro memurluğuna razı olurlar. Uzmanlıklar, en önemli görevler, yabancılara ayrılmıştır zaten. Halkla beraber olmayanlar, bu memleketin çocukları arasından bilgili, hünerli insan yetişmesini istemiyor. Yurdumuzun önemli işlerini, Amerika'dan, şurdan burdan getirttikleri uzmanlara gördürmekte menfaat umanlar var. Biz diyoruz ki, en bilgili, en değerli uzmanlar bu yurdun çocukları içinden yetiştirilmelidir.

Kardeşler,

Bu adaletsizliklere hepimizin bir sözü olsa gerek

Gençlik yurdumuzun geleceği *demektir. Mustafa* Kemal gençliği, dürüst niteliği, yurtseverlik ve cesaret duygularıyla halkımızın gözbebeğidir.

Bizlerin eğitilmesine, en iyi bir şekilde yetişmesine imkân tanımıyanlarla mücadele, tüm halkımızın geleceği için mücadeledir.

Hiçbir genç **«Gemisini kurtaran kaptandır.»** sözüyle aldatılamaz. Kaptan odur ki, halkımızın ve onun gözbebeği olan gençliğin geleceği için mücadele eder.

Yüreğinde insan sevgisi, halk sevgisi taşıyan her yurtsever bu mücadelede gençliğin yanında olacaktır.

Senin okuman, yetişmen çok önemli kardeşim! **BÜTÜN GÜÇLÜKLERE, ÖNÜNE ÇIKARILAN ENGELLERE RAĞMEN ÜNİVERSİTEDE OKUMAK İÇİN GİRİŞECEĞİN DEMOKRATİK MÜCADELEDE, FİKİR KULÜPLERİ FEDERASYONU, OLANCA GÜCÜYLE YANINDADIR. 5 TEMMUZ 1968**

fikir kulüpleri federasyonu

İTÜ işgal konseyi açıklıyor:

“NİÇİN DEVRİM İSTİYOR

Bir çok ülkede birden başlayan gençlik hareketleri, çeşitli çevreler tarafından değişik biçimlerde yorumlandı. Bu yorumlara uygun çözüm önerileriyle karşılandı. Bu yorumlar içinde en tutarsızı, elbette gençliği toplumun dışında, başka bir gezegenden gelmiş insanlar topluluğu olarak gören «modacı» yorumdur. Daha çok çıkarcı ve kurulu düzenden yana olanların sahip çıktıkları bu görüş, ders alınması gereken gerçekleri izlemeye yönelmiş, bilimsel ve çözümleyici hiçbir değer taşımayan geçiştirici bir görüştür.

Biz, bu yazımızda, kendi deneyimizden, İTÜ İşgali'nden giderek sorunun temeline ulaşmaya çalışacağız. Böylece, yukarıda sözü edilen çıkarcı yorum biçimi de gerektiğinde yanıtlanmış olacaktır.

Bütün gençlik hareketlerinin kurulu düzenlere, dünya yüzünde örgütlenmesini tamamlamış insan ve toplumun yeteneklerini yoketmeye yönelik emperyalizme karşı olma, daha güzel, daha mutlu, daha yalnız bir yaşam isteme gibi ortak yanları vardır. Bunun dışında, her olay gibi, gençlik hareketleri de içinde geçtikleri toplumun özel koşullarıyla açıklanabilirler. Bu yüzden, ülkemizdeki gençlik hareketlerini açıklayabilmek için, ülkemizin ekonomik ve toplumsal yapısına kısaca göz atmak zorunluluğu vardır.

Türkiye'de sermayeci sınıflar, alt yapıya, sermaye örgütlenmesi ve üretim ilişkilerinin düzenlenmesi açısından hâkim durumdadırlar. Buna paralel olarak da üst yapı kuruluşlarını, egemenlikleri altında tutmaktadırlar. Esasen alt yapı ile üst yapı arasındaki etkilenmeler de sözü edilen sınıfların yararı doğrultusunda işlemektedir.

Bu genel açıklamadan sonra, egemen sınıfların, bir üst yapı kurumu olan üniversiteye etkilerini gözden geçirebiliriz.

Üniversitenin temel ödevlerinden biri, **«en üst kademede eğitim yaparak, uzmanlaşmış, bilimsel araştırmalara yatkın, bilimsel düşünebilme yetisine sahip elemanlar yetiştirmek»** tir. Bugün bu ödev, düzenin sosyal, politik, ekonomik koşullandırmaları yüzünden yerine getirilememektedir. Çünkü, Türkiye'nin teknolojisi, egemen sınıflar tarafından —kendi yararlarına olarak— montaj sanayii teknolojisi olarak kalmaya zorlanmaktadır. Montaj sanayii ise, her şeyi —bu arada teknik bilgisi de— dışarıdan alınmış, yapımcı olmayan bir sanayi olması bakımından, bilimsel düşünebilen, araştırmacı ve uzman kişilere ihtiyaç göstermemektedir. Bu nedenle, ülkenin teknolojik koşulları, üniversiteyi yukarıda açıklanan birinci ödevini yerine getirmeye değil, tersine bugünkü duragan, değer ve düşünce üretmeyen konumunu korumaya zorlamaktadır.

Egemen sınıflar açısından önemli olan diğer bir nokta, yukarıdaki ödevin yerine getirilmesiyle yetişecek, bilimsel düşünceli, aydın güçlerin, kendi çıkarlarını zedeleyeceği gerçeğidir. Çünkü bu yeteneklere sahip insanlar, değiştirici, ileri götürücü nitelikleriyle toplumsal yapıyı etkilerler. Bunu bilen egemen sınıflar, kendi çıkarlarına uygun eğitim programları hazırlayıp dayatırlar. Üniversiteler bu etki alanının dışında değildirler. Kısaca, bugünkü düzenin ve teknolojinin, bilgisiz bilinçsiz, halktan kopmuş, yeteneksiz düşünmesini bilmeyen insanlara ihtiyacı vardır. Eğitim sistemi de, ilkokulden üniversiteye kadar bu tür insan yetiştirmek amacını gütmektedir. Son olarak özel okulların da eklenmesiyle, bu halk dışı eğitim, bir kere daha ve güçlüce perçinlenmiş olmaktadır.

Üniversitenin ödevini yerine getirerek araştırmacı, bilimsel düşünebilen, uzmanlaşmış insanlar yetiştirmesi, ancak halk yararına işleyen bir düzende, gerçek kalkınmamız için geleceğimizi plânlamamız gerektiği zaman mümkün olabilecektir. Bu anlamda, İTÜ işgalinin başlangıç tarihi, kesin olarak 17 Haziran değildir. İTÜ öğrencileri, bu gerçekleri daha bu yılbaşından görerek, halk yararına işlemeyen düzeni güçlüce sarsan bir eylem ortaya koymuşlardır. Gerçekten, **«özel yüksek okulların devletleştirilmesi»** savı üzerine Ankara'ya kadar yürüyen İTÜ'lüler, bugün üniversitelerini işgâl ederken de, aynı paralelde sloganlar ortaya koymuşlardır. Bizim işgal hareketimizi damgalayan **«İlkokuldan en yüksek araştırma kurumuna kadar eğitimde devrim», «kamu yararına işlemeyen kamu kuruluşlarını işletmek için işgal»** sloganları, yukarıda anlatılan düşünceleri içermektedir.

İTÜ İşgal Konseyi, yayınladığı broşürde, ortaya koyduğu düşünce açısından üniversitenin bugünkü ödevini şöyle saptamıştır: **«Öncelikle ülkemizin bugünkü koşullarından hareketle, belli bir kalkınma planına dayanarak, belli bir süre sonra varılması gereken teknolojik aşamaya göre bir eğitim programı düzenlemek, sonra bu eğitimin ge-**

Gençlik liderleri ne diyor?

HARUN KARADENİZ
(İTÜÖB Başkanı)

Toplum kalkınmasını gerçekleştirecek kadroları yetiştirmek için biçimlendirilmesi gereken eğitim kurumları tam bir keşmekeş içindedir. Çünkü bu kurumlar belli bir plân içinde kurulmamışlardır. Öğrettikleri bilgiler ülke gerçekleriyle bağdaşmamaktadır ve âdeta amaçsız bir eğitim yapılmaktadır.

Son boykot ve işgal hareketlerinin en ileri sloganı «eğitimde devrim» idi. Gerçekte ise, ekonomik düzende devrim olmadan eğitimde devrim olmaz. Halka dönük bir eğitim düzeninin kurulabilmesi için genel düzenin halktan yana olması gerekir. Halktan yana olmayan bir düzende, halka dönük eğitim düzeni kurulamaz.

Son olaylar eğitim sorununun temel değişikliklerle çözümlenebileceğini ortaya koymuştur. Artık şuna inanıyoruz ki, kamuoyu ile ilgili bütün kurumlar, bu konunun ciddiyetini anlamışlardır. Fakat ilgili kurumlar eğitimde temel değişiklikleri yaparlar mı, yapmazlar mı? Biz gerek öğrenim kurumları yönetim organlarının, gerekse parlamentonun köklü değişikliklerden yana olacağına inanmıyoruz.

Bu durumda devrimci gençliğe düşen görev, eylemlere devam etmek, konuyu daha açık bir dille geniş halk kitlelerine iletmek ve her an baskı unsuru niteliğinde kalmaktır.

Esasen bugünkü dalgalanmalar, çağı gelmiş bir devrimin ön kıpırtılarıdır. Bu hareketler, halk yararına olmayan bir düzenin ölüm sancılarıdır. Devrimci güçler çağı gelmiş devrimleri yapma yolunda ilerleyecekler ve çağı gelmiş devrimler karşısına çıkan bütün güçleri yok edecektir.

Devrimci gençlik kesin olarak şunu anlamıştır ki, bir şeyi başkasından istemek ve başkalarının bir şey yapmasını beklemek boşunadır. Amacı istemek değil, bizzat almak gerekmektedir.

HARUN KARADENİZ — İstemek değil, bizzat almak gerek...

A. CENGİZ GÜLDEREN
(İ.T.O.T.B. Başkanı)

Millî eğitimde köklü bir devrim olmadıkça, bu bunalımlar her zaman kendini gösterecektir.

Yönetmeliklerin sık sık değişmesi bunun açık bir delilidir. İstanbul Yüksek Teknik Okulunda 7 senede tam 7 adet boykot yapılmış fakat yapılan bu hareketler aynı kuruluşun sorunlarını çözmeye yeterli olamamıştır. Son günlerde yapılan bu hareketlerin neticesinde öğrenci arkadaşların birtakım istekleri kabul edilebilir. Ancak daha önceki tecrübelerden de anlaşılacağı gibi bu da esas sorunlara bir çözüm getirmeyecektir.

İlk okuldan itibaren şartlanmış bir takım zihniyetin hizmetinde olan eğitim, hertürlü yurt sorunları dışında ve tamamen katı bir öğretim sistemi yürütmektedir.

Teknik öğretim de bu sorunların nedenleri ile bir bunalım içindedir. Öğretim üyelerinin noksanlığı, yeteneksizliği, gerekli not, kitap ve laboratuar gereçlerinin noksanlığı bu kuruluşların esas fonksiyonunu tehdit etmektedir. Teknik eğitimde, her şeyden önce çok sayıda kitap, yetenekli öğretim üyeleri ve gerekli araştırma olanaklarını temin edecek gereçlerin sağlanması şarttır.

Artık köhnemiş öğretim sistemlerinden vaz geçip tamamen asrımıza uygun bir eğitim düzeni tatbik edilmelidir. Teknik öğrenimde araştırma şarttır.

Bu olanakları temin etmedikçe, öğrenciye yeterli formasyon verilmedikçe Teknik eğitimin sorunları halledilmiş sayılmaz. Eğitimde reform; ilk öğretimden başlıyarak üniversitelere kadar yeniden ele alınıp temelden değiştirilmesi ile mümkündür.

Özel okullar bu reformun ilk sorunu olmalıdır. Eğitimi şahsi çıkarlarına kapital olarak kullanan zihniyeti ortadan kaldırmadıkça, bu reformun oturacağına inanmak, hayal perestlikten öteye gidemez.

Yeterli eğitim olanaklarından yoksun halk kitlelerinin bu açığını kapatmak ve onlara eğitim imkânları tanımak, yapılan bu boykotların başka bir yönü olduğunu da hatırlatmakta fayda buluyorum. Ancak bu gün belki boykotlar bu sorunu çözemiyecekler, fakat ileride halka dönük bir eğitimin geleceği kaçınılmaz bir hakikattir.

Her şey halk için ve her şey halktan yanadır.

CENGİZ GÜLDEREN — Temelden değişiklik yapılmalıdır...

UZ?„

rektirdiği öğrencinin yetiştirilebilmesi için, ilkokula kadar bütün eğitim sistemini etkilemek, bu yolda programlar ve öneriler getirmek.» Bu yola yönelik olmayan her türlü yenileşme çabalarının, ancak biçimsel değişiklikler getirecek, silik zararlı davranışlar olarak kalacağı ortadadır.

Ayrıca, İTÜ İşgali, İTÜ'nin toplumumuzda yapması gerekenleri de ortaya koymuş, tutarlı çözüm önerileri sunmuştur. Bir kere, İTÜ'nin ülkemizdeki teknik kadroların düzenleyicisi olması gereklidir. Teknik pramitin sağlığı, ayrı kuruluşlardan yetişen kadroların bir arada, organik bir işlerlik içinde, uyumlu çalışabilmeleri için bu zorunludur. İTÜ, ülkenin teknolojik organizasyonu açısından, kendine düşen sorumluluğu yerine getirmek için, kendi dışında oluşmuş, çeşitli teknolojik katlarda eleman yetiştiren kuruluşları bünyesine almalı, teknik üniversiteler arası bir kurul aracılığı ile ortak bir strateji ve program saptanmasına önayak olmalıdır.

Öte yandan, teknik pramidi altüst eden özel yüksek okullar mutlaka devletleştirilmeli, buralarda okuyanlar, kapasiteleri artırılacak devlet üniversite ve yüksek okullarına alınmalıdırlar.

İTÜ İşgali, direnme gücünün büyük bir kısmını da, üniversitenin «Bilimsel ve toplum için araştırmalar yapmak» biçiminde özetlenebilecek başka bir ödevinin yerine getirilmesi üstüne toplamıştır.

Bugün üniversitelerimiz, hiçbir düşünce üretmeyen, eski bilgilerin tekrarlandığı, öğrencilerin kafasına sokulduğu, ezberletildiği yerler durumundadır. Bunun böyle oluşu, sömürücü egemen sınıfların politikasına uygundur ve geri teknolojimizin gerekli kıldığı bir durumdur. Oysa, bir ülkenin kalkınması, kendi verilerine uygun bir teknolojik gelişim yoluna girilmesiyle olanaklıdır. Bu ise, değiştirmeyi, ileri götürmeyi, halka yararlı olmayı amaçlayan bilimsel araştırmalarla yapılabilir. Bu ödevini yerine getirmeyen üniversite, alt ve üst yapıdaki etkilerini gösterememekte, devletin planlama organlarına yön verememekte, onlarla işbirliği yapamamakta, onlardan etkilenememektedir. Sonuçta da, toplumun ilerlemesine hiçbir katkıda bulunamamaktadır.

Üniversitelerimizin ve özellikle İTÜ'nün araştırma yapmasını önleyen nedenlerden biri de, maddî olanaksızlıklardır. İTÜ İşgal Konseyi, bunun için, «malî özerklik» savını ileri sürmüştür. Bu gerçekleşince, her şeyden önce, maddî sıkıntıları yüzünden okutman durumuna düşmüş öğretim üyeleri, üniversitenin hazırlayacağı programlara uygun araştırmaları yapmak için zaman bulabileceklerdir. Ancak, malî özerkliğin araştırmaları hızlandırıcı bir etken olması da, geniş ölçüde yeni örgütlenmeleri zorunlu kılan araştırmacı bir anlayışın üniversitede egemen olmasına bağlıdır. Bunun tartışması ayrıca yapılmalıdır.

Üniversitelerin ödevlerini yerine getirememelerinin başka önemli bir nedeni de, kendileri dışındaki üst yapı kuruluşları ile sağlam ilişkiler kuramamış olmalarıdır. Bütün az gelişmiş ülkelerde görülen bu durum, üst yapı kuruluşlarını etkisiz kılmak için emperyalistler ve onların işbirlikçileri tarafından maksatlı olarak yaratılmaktadır. Ülkemizde de bu tür bir soyutlama egemendir. Örneğin, üniversitemizle Devlet Planlama Teşkilatı arasında veya üniversitemizle orta öğretimi düzenleyen Millî Eğitim Bakanlığı arasında olağan ilişkilerden doğmuş bir ortak örgütlenme yoktur. Böyle olunca da, belli ortak çalışmalar içinde ileri atılımların gerçekleştirilmesi söz konusu olmamaktadır. Sömürücü güçlerin, böylesine halka dönük bir işlerliği önlemeleri ve üniversitemizi bugünkü toplumdan kopmuş, içine dönük duruma sokmaları son derece olağandır.

İşte, yukarıda belirtilen bütün eksiklikleri gören ve bunların dış etkenlerle düzeltilemeyeceğini anlayan İTÜ'lü öğrenciler, üniversitelerini kendi elleriyle düzeltmek üzere harekete geçmişler ve işgali gerçekleştirmişlerdir. Bu davranış, geniş oranda «öğrencinin üniversite yönetimine katılması» zorunluluğundan ve isteğinden güç almıştır. Bu nedenle de, işgal, geniş halk yığınlarına kurtuluş yolunu gösteren bir eylem niteliğine ulaşmıştır.

İTÜ İşgal Konseyi, yönetime katılma savını ileri sürerken, öğrencinin üniversiteyi yenileyebilecek, halk yararına düzeltebilecek tek unsur olduğu gerçeğinden hareket etmiştir. Bunu anlamak için üniversitenin ögelerini tek tek incelemek zorunluluğu vardır. Bugünkü antidemokratik, halk yararına olmayan, toplumsal yaşama hiçbir katkısı bulunmayan işlerliğin başsorumluları öğretim üyeleridir. Öğretim üyeleri, üniversite dışında aldıkları bir çok ödevlerle, ekonomik olarak şartlanmışlardır. Tek yönetici de onlar olduğuna göre, kurulu düzenin rahatlığı içinde ve onun verdiği - çıkarcı çevreler yararına - ödevlerin yerine getirilmemesi için hiçbir engel ve sakınca kalmamaktadır. Bu yüzden araştırmalar yapılamamış, eğitimin halka dönük biçime girmesi sağlanamamıştır.

Üniversite binasını işgal eden İTÜ öğrencileri (üstte) ve Millî Eğitim Bakanlığı önünde protesto gösterisi yapan Tekniker öğrencileri (yanda)

Bugünkü durum ve şartlanmışlıkları içinde öğretim üyeleri, üniversitenin anlam ve önemine uygun davranışlar gösteremezler. Ancak, dinamik ve zorlayıcı bir ortam onların yeniden kazanılmasını sağlayabilir.

Öğretim üyeleri yardımcıları ise, örgütlenmemiş öğretim üyelerinin egemenliği altında, onlara benzetilmeye çalışılan maddî zorunluluklar içinde bulunan insanlardır. Bunlara, yeni üniversitenin kurulmasında büyük ödevler düşmektedir. Bunlar ise, örgütlenerek ve öğrenciler paralelinde eylemler ortaya konarak yerine getirilebilir. Aksi halde, bugünkü öğretim üyelerinin birer kopyası olmaktan kurtulamayacaklardır. Bugünkü durumda umut verici davranışlar göstermediklerine bakılırsa, öğretim üyeleri yardımcılarının da üniversitenin gerçek anlam ve amacına ulaşması yolunda pek etken unsur olamayacakları sonucu çıkarılabilir.

Düzenin eğitimsel ve toplumsal şartlandırmalarına karşılık dinamizm ve ileriye dönük olma özelliklerini yitirmemiş öğrenci kitlesi, üniversite için tek umut kaynağıdır. Bir kere ekonomik şartlandırmalardan uzak oluşları yüzünden daha özgür davranabilmekte, halk yararına eylemler ortaya koyabilmektedirler. Bu özgürlük anlayışları içinde örgütlenebilmekte, hattâ her şeyi göze alarak -elbette haklı olarak- üniversitelerini işgal edebilmektedirler.

Yeni, olumlu yapıtlar ortaya koymaya hazır öğrenci kitlesine karşı üniversiteler yasası ile üniversite yöneticilerinin tutumları arasında pek fark yoktur. İkisi de bu büyük gücü yönetim dışı tutmak çabasındadırlar. Bu elbette bir yere kadar sürebilir. Sonra işgaller gelir. Güç dengesi sağlanmazsa, yani yönetime katılma güçler ve ülke çıkarlarına uygun olmazsa, yeniden işgaller gelir. Yeniden bilinmedik, beklenmedik patlamalar baş gösterir.

İTÜ İşgali, bu anlamda da yeni değildir. İTÜ Öğrenci Birliği'nin Mart 1968'de yapılan olağan kongresinde **üniversite yönetimi ve öğrenci özgürlüğü»** adlı bir gündem maddesi görüşülerek **«Rektör ve dekanların öğrenciler tarafından seçilmesi, üniversitenin malî özerkliğe kavuşturulması»** yolunda çalışmalar yapma ödevi, seçilecek yönetim kuruluna oybirliğiyle verilmişti.

İTÜ İşgali, yukarıda anlatılan düşüncelere dayalı bir gençlik hareketidir. İleri sürdüğü bir çok özel istekler yanında, en çok bu sorunları ortaya koymuş, çözümler önermiştir.

17 Haziran'dan 1 Temmuz'a kadar süren hareket sonunda İTÜ İşgal Konseyi yayınladığı son bildiri ile, hareketin bitmediğini, koşullara uygun olarak ara verildiğini belirtmekte, eylemin, eğitimde devrime ve bunun olabilmesi için de temel toplumsal devrimin gerçekleşmesine kadar süreceğini haber vermektedir.

Bu yazımıza, Konsey'in son bildirisinin son cümleleri ile bitirmenin büyük anlam ve önemi olacaktır:

«Zamanı gelmiş eylemleri hiçbir güç durduramaz. Halk yararına toplumsal devrim de bu kuralın dışında değildir. İleride daha büyük ve devrimci hareketlere doğru, toplumsal devrimin kesin zaferine kadar...»

Özel Yüksek Okullar da devrim istiyorlar ...

Özel yüksek okullar öğrencileri de son işgal ve boykot hareketlerine içtenlikle katılmışlar ve kardeşlerinin «devrim» isteğini paylaşmışlardır. Bugüne kadar imtiyazlı öğrenciler olarak görülen özel yüksek okullar öğrencileri, bu okulların devletleştirilmesini istediklerini ilan ederek eğitimdeki düzensizliğe ve adaletsizliğe karşı çıkmışlardır. Özel Galatasaray Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu, Kadıköy Mimarlık ve Mühendislik Yüksek Okulu, Ayazağa Kimya Mühendislik Özel Yüksek Okulu, Işık Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu, Güneş Makine Mühendislik Özel Yüksek Okulu, Şişli İktisat ve Ticaret Yüksek Okulu, Cağaloğlu Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu bir araya gelerek «Birleşmiş Özel Yüksek Okullar Üst İcra Konseyi» kurmuşlardır. Konsey, 5 Temmuz'da işgal ve boykota son verirken yayınladığı bildiride devletleştirme ve devrim isteğini tekrarladıktan sonra şu çağrıda bulunmuştur : «Gençlik olarak ne istediğimizi ve nerede olduğumuzu çok iyi biliyoruz. İlgilileri bu davanın çözümünde göreve çağırıyoruz. Mücadele bitmemiştir. Direnç sınavının ikinci kesiminde; hepimiz için hep birlikte...»

Sıra Emekçilerde :

1600 lâstik işçisi fobrikayı işgal etti !

Bir süre önce Üniversite ve Yüksek okullarda başlayan boykot hareketleri bu defa emekçi kesimine de sıçramış ve 1600 lâstik emekçisi tutup Bakırköy'deki Derby Lâstik Fabrikasını 4 Temmuz perşembe sabahı işgal etmişlerdir. İşgalci emekçiler fabrikaya yönetici işverenleri sokmamakta ve hareketin «haklar teslim edilinceye kadar sürdürüleceğini» ifade etmektedirler. Fabrikanın tüm işçileri tam bir dayanışma ve anlaşma içinde olup aralarında en ufak bir davranış ayrılığı mevcut bulunmamaktadır.

Türkiye'de «en bilinçli üye sahibi» diye tanınan Lâstik-İş Sendikasının karşısına bundan bir süre önce sarı bir sendika dikilmiştir. Bu sendika Kauçuk-İş adlı bir sendika olup patronlar tarafından kurdurulmuştur. Sarı Kauçuk-İş Sendikası Ziya Hepbir'in de aracılığı ile IEPCW (Uluslararası Petrol) ve Kimya İşçileri Federasyonu) na üye yapılmış ve böylece «dış beslenme kapısı» açılmıştır.

İşte bu sendika naylon giriş fişleri ve fabrikadaki işveren vekilleri sayesinde uydurma bir toplu iş sözleşmesi yetkisi almıştır. Ancak, fabrika işçileri bu sahtekârlığa göz yummamış ve sürekli olarak Kauçuk-İş'in aldığı yetkiye itiraz etmişlerdir. Derken patronun işbirliği ile Kauçuk-İş sendikası çarşamba günü işyerine bir ilân asmıştır; bu ilânda «Perşembe günü işverenle toplu sözleşme imzalanacağı ve işçilere seyyanen 3,35 TL ücret zammı sağlanacağı, bunu müteakip de fabrikada Cuma günü bayram yapılacağı» duyurulmuştur. Aynı gün, Fabrika Müdürü Naci Güney işçileri toplayarak «ilânın paralelinde» bazı açıklamalarda bulunmuş, Kauçuk-İş'in duyurusunu doğrulamıştır. Bunun üzerine işçiler hep bir ağızdan fabrika müdürüne karşı çıkmışlar ve «Kauçuk-İş adlı bir sendikayı tanımadıklarını» kesin olarak ifade etmişlerdir. Ertesi gün de emekçiler fabrika yönetimine el koymuş ve istekleri yerine getirilinceye kadar, direnmeye kararlı olduklarını, patronu fabrikaya asla sokmayacaklarını ifade etmişlerdir.

Sarı sendika ile vaki anlaşmaya göre 4 temmuz günü «satış belgesi» imzalanacakken Derby Patronu, fabrikanın yönetimini emekçilerin ellerine geçirdiklerini görmüş ve planlarının suya düştüğünü anlamıştır. Derby patronu bu beklenmedik durum karşısında sarı taraf sendika Kauçuk-İş'i bir yana iterek derhal Lâstik-İş Sendikasına görüşme teklifinde bulunmuştur.

Fabrikada işçiler «cuma günü yapılacak bayramı (!)» perşembe gününe almışlar ve bayramın nasıl yapılacağını sarı sendika ile patrona iyice göstermişlerdir. Şu anda -bu sayfalar bağlanırken- fabrikada davul ve zurnalarla gerçek bir bayram havası estirilmekte ve öte yandan da patronla Lâstik-İş sendikası yöneticileri arasında görüşmeler devam etmektedir.

İşçilerin patrona karşı ileri sürdükleri 18 maddelik tekliflerinde en önemli noktanın «Kat'iyen Kauçuk-İş Sendikası ile sözleşme imzalanmaması, sözleşmenin yegâne temsilcileri bulunan Lâstik-İş ile imzalanması» olduğu anlaşılmıştır. İşgalci emekçiler Kauçuk-İş Sendikası ile sözleşme imzalandığı takdirde işgalin devam edeceğini belirtmektedirler.

Böylece «Derby» Lâstik Fabrikasında başlayan emekçi boykotları ile, sarı sendikaların geleceği ışımağa başlamıştır!.

Kâni ŞENGÜL

işçilerimiz niçin ihraç ediliyor

ADALET Partisi iktidarı, anayasaya aykırı düşen işlerini, bir «başarı» niteliğiyle kitlelere duyurmaya, halkı aldatmaya çok önem veriyor. Son günlerde yeni dünyaya, Avustralya'ya işçileri, hem de aileleriyle birlikte «ihraç» etmeyi, önde gelen bir başarı gibi gösteriyor. Oysa, kabul edilen «Genel İşçi Anlaşması» na göre, yürütülen yeni görüşmeler sonunda imzalanan Türkiye - Avustralya İşçi Anlaşması, yeni yeni sefaletlere, sosyal dengesizliklere, hasretlere ve aile facialarına yol açacaktır.

İktidar, rahatlıkla kalifiye işçilerin, yüzde 30 oranında Avustralya'ya göçlerine razı olmuştur. Adına «sıradan işçi» denilen, aslında bir işte belli bir becerisi olan işçilerimiz de, Türkiye'de:

- iş bulamadığı,
- aldığı ücretten memnun kalmadığı,
- yaptığı işten mutluluk duymadığı,
- yaşama koşullarından bıkkınlık getirdiğinden dolayı yeni bir göç için kuyruğa girmiştir.

Avustralya'ya göç edeceklerden de, Almanya'dan, Suudi Arabistan'dan, İskandinav ülkelerinden duymaya alıştığımız haberlerin gelmesi için altı ay geçmesi yetecektir. Bugüne kadar Türk olmanın onurunu taşıyan yüz binlerce işçimiz, Avustralya Muhaceret Bakanı'nın anlaştığı ölçülere uygun olarak Türkiye'den ailesi-.. alıp, Avustralya'nın yolunu

MALATYA'DA TiP'iN BAŞARISI

2 Haziranda özellikle senato seçimleri için kullanılan oylar Türkiye İşçi Partisine verilen oyların hemen her ilimizde arttığını ortaya koymakla beraber, bu artış Malatyada çok daha belirli ve oldukça yüksek bir düzeyde oldu.

1965 ve 1968 seçimlerinde Malatyadaki seçmen sayısı ve kullanılan oyların partiler arasındaki dağılımı şöyledir :

	1965	1968
Seçmen sayısı	187.093	197.205
Geçerli oy	128.129	126.564
Katılma oranı	%68,48	%64,18
A. P	38.350	31.134
C.H.P	63.310	55.893
C.K.M.P.	3.533	—
M.P	4.352	3311
Y.T.P.	3.530	—
G.P	—	8.540
T.İ.P.	4.707	20.918
T.İ.P.'in oranı	%3.81	17.46

Görüldüğü üzere TİP Malatyada 1968 senato seçimlerinde dikkate değer bir gelişme göstermiştir. TİP oylarının genel artışı %5.1 iken, bu Malatyada %17.46 ya ulaşmıştır. Bu olayı incelemek yurdumuzdaki sosyalist gelişim için yararlı olacaktır kanısındayız.

TİP doktrin ve programı bakımından halkın büyük çoğunluğunu kapsayan sınıf ve zümrelerin partisidir. Şu halde TİP'in çok sayıda oy alması normaldir. Bu açıdan biz Malatyada alınan oyu başarı saymıyoruz. TİP için Malatyada çok daha fazla oy almak da mümkündü. Bunu TİP Malatya örgütünün içinde bulunduğu maddi durum engellemiştir. TİP'in Malatyadaki tüm seçim gideri 10.000 12.000 lira içindedir. Öteki partiler ise su yerine para harcamışlardır. Bugün TİP Malatya örgütü 5.500 lira borçlu durumdadır. Üstelik seçimde harcanan para seçime girilirken elde toplanmış da değildi. Bir taraftan seçim ve propaganda çabaları yürütülürken, diğer taraftan gelir sağlanmağa çalışıldı. Bu sebeple de son derece verimli olan köy gezileri istenildiği kadar yapılamadı. İlçelere gitmek için dahi güçlük çekildi. Nitekim Pötürge ilçesine gitmek olanağı bulunamadı.

Malatyadaki TİP oyları normal bir gelişimin sonucudur. Bu bakımdan bazılarının sandığı gibi geçici değildir. Gelişme her geçen gün daha hızlı olarak devam etmektedir.1969 da daha çok oy alınağı şüphesizdir. Malatyadaki TİP'liler aldıkları 20.918 oyu aşağı düşürmeyecekleri gibi, bunu aşmağı onur meselesi haline getirmişlerdir.

20.918 oy alınmasında en büyük etmen TİP Malatya örgütünün kurulduğu 26 kasım 1963 tarihindenberi canlı, dinamik, dikkatli, yoğun bir çalışma içinde olmasıdır. Bu çalışma süresi içinde her türlü baskı ve zorbalığa rağmen örgüt ayakta kalmış, etkin olma olanağını yitirmemiştir. Beş yıl içinde Malatya ilçelerinde en az otuz müteşebbis heyet kurulmuştur. Özellikle ilk yıllarda ilçe müteşebbis heyetleri sık sık çözülmüş, il örgütü yerlerine hemen yenisini koymak için harekete geçmiştir. Bu ısrar TİP örgütüne halkın ve ilçelerdeki TİP yöneticilerinin güvenini kazandırmıştır.

Aşağıdaki tabloda TİP'in 1968 seçimlerinde aldığı oyların ilçeler arasındaki dağılımı ve ilçelerin geçerli oyları sunulmuştur :

	Geçerli oy	TİP'in oyu
Merkez ilçe	42.671	6125
Akçadağ	13.325	4000
Arapkir	7.108	613
Arguvan	6.671	3399
Darende	10.635	896
Doğanşehir	9.877	1786
Hekimhan	14.327	1915
Pötürge	9.505	559
Yeşilyurt	6.829	1575
Toplam	119.796	20918

Görüldüğü üzere en az oy alınan ilçeler sırasıyla Pötürge, Darende, Arapkirdir. Bunun nedenini açıklamak örgütün önemini gayet açık ortaya koymaktadır. Seçime girilirken Pötürge ve Darende örgütleri münfesih durumda idi. Arapkir örgütü ise bazı sebeplerle gelişememişti.

Az oy alınan bu ilçelerin bir diğer özelliği il merkezine en uzak oluşlarıdır. Bu yüzden il örgütü bu ilçelerle diğer ilçeler kadar sıkı ilişki kuramamıştır.

Bazılarına göre TİP'in Malatyada çok oy almasının nedeni CHP listesine bir alevi aday girmediğinden alevilerin TİP'e oy vermeleridir. Gerçekten Malatyada alevi yurttaşlar TİP'e çok oy verdiler. TİP oylarının en az yarısı bu zümreden geldi. Ancak bunun sebebi CHP listesine bir alevi adayın girememesi değildir. Zira TİP adayları da alevi değildi. Alevi yurttaşların TİP'i desteklemelerinin nedeni hor görülmeyecekleri, mezheplerinden dolayı kınanmıyacakları bir düzenin ancak TİP tarafından getirileceğini anlamış olmalarıdır. Aleviler sadece bir aleviye değil, alevi olsun veya olmasın bir sosyaliste oy vermenin kendilerine daha yararlı olacağını kavrıyacak bilinç düzeyindedirler.

Bazılarına göre ise TİP oylarının Malatyada böylesine artmasının nedeni Malatya halkının ötedenberi CHP ye, yani sola yatkın bir partiye oy vermesi sonucu TİP'in fazla yadırganmamasıdır. Oysaki bu düşünce de yanlıştır. Gerçekten Malatya halkı her zaman en fazla oyu CHP ye vermiştir. Ancak bu ileri bir tutumun belirtisinden çok, tutucu bir davranışın ifadesidir. Zira halkın tek parti çağının partisine çok partili dönemde de bağlı kalması tipik bir tutuculuk olayıdır. Demokrat Parti devrinde ilk ve kanlı bir gericilik olayının da (Gazeteci Ahmet Emin Yalman'a kurşun sıkılması) Malatyada geçtiği anılırsa bugün TİP'e bu kadar oy verilmesi daha çok anlamlı olmaktadır.

Şu halde Türkiye İşçi Partisinin Malatyada çok oy alması nedeni örgütün çalışmaları ile açıklanabilir. Malatyada TİP liler halkı kendi öz çıkarlarının bilincine ulaştırmakta başarılı olmuşlardır. Halkı aydınlatmak için TİP liler gerçekten ağır şartlar altında büyük çabalara girişmekten geri durmamışlar, her fırsatı değerlendirerek çalışmışlardır.

Malatyada bu kadar oy alması TİP için 1969 seçimlerinde yeni ufuklar açılması demektir. 1969 seçimleri de Malatyada TİP için olumlu yönde sürprizli olacaktır. Ancak Malatyadaki bu başarının iki bakımdan olumsuz davranışlara da yol açacağı anlaşılmaktadır. Bir kere karşı partiler ve bazı çevreler TİP aleyhtarı kampanyayı Malatyada daha da yoğun ve etkin hale getirmeğe çalışacaklardır. İkinci olarak bazı opportünist kişiler milletvekili veya senatör olmak için TİP'e sızmak istiyeceklerdir. Bunların girişecekleri bazı manevralar zamanında görülüp boşa çıkarılmazsa dışa dönük çalışmalar yerine parti içi çatışmalar boy gösterebilir.

Fakat kim ne yaparsa yapsın Malatya TİP örgütü sosyalist doğrultuda bir bütün olarak yeni yeni başarılara koşmaktan geri durmayacaktır.

M. Hayrettin ABACI
(TİP Genel Yönetim Kurulu Üyesi ve Malatya eski İl Başkanı)

tutacak, yeni bir vatanmış gibi gösterilen o ülkede, Avustralya vatandaşlarına tanınan bütün sosyal ve ekonomik hakları kullanacaklardır. Yani; seçmek ve seçilmek hakkı olmayan bir sahte vatan bulacaklardır.

Oysa anayasamız, **«çalışma herkesin hakkı ve ödevidir»** demiştir. Anayasamız aynı maddesinde **«Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için, sosyal, iktisadi ve malî tedbirlerle çalışanları korur»** demiştir. Sonra da **«işsizliği önleyici tedbirleri alır»** buyurmuştur. Herhalde bu tedbirlerden maksat, işçilere yurd içinde iş bulmaktır. Nasıl, öz evlâdına bakamayan bir bahtsızın yavrusunu bir zengine **«evlâtlık»** vermesi, ona bakılmasını sağlaması ne baba, **ne evlâd için «övünülecek, gurur duyulacak»** bir işlem değilse, devletin, kendi uyruklarına bakamıyarak, onları yâd ellere göndermesi, orada karnını doyurtması da bir marifet sayılmamak gerekir. Biz, Türkiye'mizde iş güç sahibi olmak isteyenlere burada iş bulmaya çalışmalıyız. Onun için de anayasadan yana bir anlayışla, herkesin çalışmasına yol açacak emekten yana bir kalkınma plânını uygulamalıyız.

Adalet Partisi iktidarı, yeni göç anlaşmalarıyla, Anayasanın 42 maddesi karşısında Anayasa çizgisinin gerisine düşmüştür. Gelecek seçimlerde, Anayasa çizgisi dışında kalanları emekçilerin oylarıyla iktidardan düşürmek, mutlu yarınların ilk adımı olmalıdır, olacaktır.

Kemal SÜLKER

İşçiler bakanı terletti!

Nurettin TEKİNDOR
KÖLN'den bildiriyor.

8 yıldan beri yoğun bir şekilde Almanya'da çalışmakta olan Türk işçilerini her yıl çeşitli amaçlarla pek çok politikacı ziyaret eder. Başbakan'ın da dahil olduğu bu ziyaretçiler, önceleri coşkun bir şekilde karşılanır, binbir problem içinde çalışan işçiler, verilen sözler ve alınan not'larda kendi geleceklerinin garantisini görürlerdi.

ALİ NAİLİ ERDEM
— İşçilere cevap veremedi —

Fakat yıllar geçtikçe alınan notların ve vaadlerin birer yutturmaca olduğunu kavrayan işçiler, artık bakan veya bir politikacı geldiğinde salonları **«arzu edilir»** bir şekilde doldurmamaya, onları dinlememeye başladılar. Dinlemeye gelenler de, artık yerlerinde kuzu kuzu oturmuyor, söz kesiyor, kürsüdeki politikacıyı palavra yerine meseleye gelmeye davet ediyor.

Bunun son örneği, haziran ayının son günlerinde yine Almanya ve Hollanda'da bir geziye çıkan Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem oldu. Bakan, Köln'de düzenlenen bir toplantıyı eskiden olduğu gibi binlerce işçi yerine yüz yüzelli işçinin izlediğini görünce şaşırdı. Sonradan anlaşıldı ki, bunlar da bakanı sıkıştırmaya ve hesap sormaya gelmişlerdi. Nitekim Bakan'ın toplantı biterken son sözleri şunlar oldu:

«— Çok diyarlar gezdim. Çok işçi toplantılarına katıldım. En heyecanlı arkadaşlara Köln'de rastladım. Buradaki kadar sözüm hiç bir yerde kesilmedi. Bir Bakan'ın sözü böyle kesilmez arkadaşlar. Bu benim için mühim değil, fakat söz böyle kesilmez.

Dikkatimi çeken bir şeyi daha söylemeden geçemiyeceğim. O da Köln'deki bu toplantıya katılanların azlığıdır.»

İşçilerin oturdukları yerden müdahaleleriyle, Bakan'ın meseleleri sulandırmak için hamasî nutukları şeklinde geçen toplantıdan bazı bölümler şöyle:

■

Bakan: ...sizlere Türkiye'den kucak dolusu selamlar getirdim ve siz vefakâr işçilerimizin...

Bir işçi: İşlerimiz devlet kapılarında sürüncemede bırakılıyor. Bunları nasıl düzelteceğiz?

Bir diğer işçi: Bu düzen değişmeli kardeşim. Bu düzende bu gibi işler normal. Düzen değişmeli.

Bakan: Meselelerinizin neler olduğunu biliyorum. Hepsini biliyorum.

Bir işçi: Hem de biliyorlarmış. Peki biliyorsunuz da neden düzelmiyor.

Bir diğer işçi: Anlaşıldı, anlaşıldı. Bu gidişle bu diyarda daha çok kalacağız.

Bakan: Sen nerelisin bakalım. Memleketinin köylerini sayar mısın?

İşçi: Ben Trabzon'un Of kazasının köylüklerindenim.

Bakan: Ben Trabzon'u köylerine kadar bilirim. Benim babam Trabzonlu. Trabzon köylülerinin ne şartlar altında çalıştıklarını da bilirim.

İşçi: Evet, biz mısır ekmeğine çalışırız.

Bakan: Ey babamın hemşerisi, dur dinle. Bak sana neler anlatacağım. Ben davası olan insanlara bayılırım.

İşçi: Herkesin davası var, herkesin.

Bakan: Ama davası olan insan Türkiye'nin gerçeklerini rakam rakam bilmelidir.

İşçi: Türk işçisi cahil bırakılmıştır. Rakam bilmez. Siz burada işçinin cahilliğinden istifade ediyorsunuz.

Bakan: İnsanlar yalak başlarında hayvanlarla birlikte su içerdi.

Bir diğer işçi: İşsizlik Sigortası hakkında ne gibi tedbirler aldınız?

Bir diğer işçi: Nerede iş ne kardeşim, iş yok.

Bir diğer işçi: 8 milyon işsiz var.

Bakan: Tarım kesiminde 10 milyon işçi çalışıyor.

Essen İşçi Cemiyeti temsilcisi: Essen'deki Türk işçilerinin %70'i Zonguldak'lıdır. Bu sebeple Zonguldak'ın bir an önce Sosyal Sigortalar şumülüne alınmasını rica ediyoruz.

İşçiler: Sadece Zonguldak mı? Her yer alınsın kardeşim, her yer.

Bakan: ....

■

10 bin civarında Türk işçisinin çalıştığı Köln'de bu komedi bir gün içinde en ücra yerlere kadar yankılandı. Artık Almanya'da çalışanlardan görecekleri ilgi bundan fazla olmayacaktır. Herhalde ayaklarının altından birşeylerin kaymaya başladığını hissediyorlardır.

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

Festival içinde festival

Hoparlördeki adam bağırıyor :

«— Bu festival, yurdumuzda ilk defa... Belki de dünyada ilk defa... Muhterem Akçakocalılar sizin için, sizin sayenizde...»

AP li Belediye Başkanı almış oyu, turizm mevsimini vesile saymış, şimdi halkın katılmadığı, yararlanmadığı bir modaya uyuyor.

Alkışlıyorlar.

Kimi, niye alkışladıklarını bilmiyorlar, ama alkışlıyorlar.

Şirin bir kıyı kasabası. Dağların üstünden kıvrıla kıvrıla iniyorsunuz. Deniz kucaklarını açmış sizi bekliyor. Turizm mevsimi bu yıl havaların serin gitmesinden ve yağmurlardan ötürü geç geldi. Bir festivalle turizm mevsimini açmayı düşünmüşler. İstemişler ki **Başkent usulü** olsun. Onun için bütün AP'li kodamanları çağırmışlar, ama umduklarını bulamamışlar. Turizme bakan zat bir başka yerde, öteki bakanların türlü çeşitli bölgelerde işleri var. Belediye başkanı umduğunu bulamayınca kızıyor, sinirleniyor. Muhaliflerinden korkuyor. Bölgedeki her turistik kapıyı misafirleri için kiralamış. Gelen olmayınca adamcağız kızmakta haklı!

İşlerin tıkırında ve Başkent usulü gitmesi için bir kaç da «gazeteci» kiralamış. Öyle ya bilse bilse onlar bilir başkent usulü çağrıları. Bakanları, kodamanları onlar getirir. Gazetecilerden pos bıyıklısı Başkanı iyi tavlamış başlangıçta.

«— Ben bilirim bu işleri...» demiş.

«— Hay yaşayasın aslanım.»

Koymuş paraları cebe. 20 gün de kıyı şehrinde yan gelip yatmış. Güneşte yanmış, denizde çimmiş. Bronz gibi olmuş teni.

Ama gel gör ki, gün gelmiş çatmış, ne gelen var, ne giden... Başkan küplere biniyor.

Ben tanırım böyle gazetecileri... Bunlar bir 1950 de 14 Mayıs demokrasi inkılabı kebirinde türemişlerdi, bir de tek başına iktidara gelme sevdalısı Demirel döneminde türediler. 1950 de besleme basın yaratıldığı için türedilerdi. Şimdi de **nurlu ufuklar** ve **bölgesel turizm sevdası** çıktı bir daha zuhur ettiler. İlkinin kökünü 27 mayıs kuruttuydu. Bunların kökünü kim kurutacak bakalım.

Hoparlördeki adam bağırıyor :

«— Biz halkımız için elimizden gelen her şeyi... Şirin Akçakocanın her turistik yere emsal teşkil etmesini... Biz partimizin ve halkımızın sayesinde...»

Denize giren halk değil.

Halk uzaktan seyrediyor.

Bilmediği anlamadığı acaip bir şeye bakar gibi bakıyor. Korkarak çekinerek...

Akşamına MTA kuruluşlarında balo var. İçinde gine halk yok. Gelen misafirler ve mutlu azınlık eğlenecek. Halk için Atatürk Büstü önünde bir gösteri düzenlemişler. İki davul iki zurna. Bir de kadın kılığına sokulmuş elleri zilli bir köçek. Davul vuruyor, zurnalar çalıyor, elleri zilli köçek oynuyor.

Atatürk'ün büstü melul mahzun bunlara bakmakta. Yalnız büstün önünde bir trafik işareti var inadına oraya konmuş gibi :

«— Mecburi istikamet...»

Başkentten bir caz ve defileci kızlar getirmişler. Çok misafir geleceğini umduklarından bütün turistik yerleri kiralamışlar. Parası veriliyor içerde adam yok.

Kızıyor Başkan :

«— Neden gelmediler?»

«— Gelirler Beyefendi.»

«— Beni hep böyle kandırdınız.»

Gözleri Akçakoca ufuklarında.. Yolcu gözlüyor.

Sonunda iki bakan tozu dumana katarak çıka geldi de büsbütün mat olmaktan kurtuldu, gözlerinin içi güldü.

Bizde dışardan gelen turizm dövizini hac seferleri alıp götürür. İçerde de, zaten yerli halkın ilgisi yok turizm numaraları ile. Festival içinde festival, beyler gönüllerini eğlerler. Bu festivalin yoksul Akçakoca Belediyesine yüklediği nedir bilmiyorum. Ama görülenler ve söylenenler gücünün üstünde olduğunu belli ediyor.

Halkımız Belediyenin başına kendi gelmedikçe, Belediyeleri kendinden görünen fakat tutumları ile kendinden olmayanlara teslim ettikçe, bu, böyle gidecektir. Akçakocada İşçi Partisi yok. Baskı sürüldükçe olmayacağa da benzer. Ama hiç olmayacak demek değildir.

Akçakoca örneği, bütün kıyı turizm oyunlarının benzeridir. Bunun bir başkasını geçen yıl Ege'de görmüştüm. Bir başka biçimini eski yıllarda Ayvalık körfezinde.

Böyle gelmiş, böyle gitmez.

Ama ne zamana dek?

Ayrılırken Belediye hoparlörlerindeki ses hâlâ kulaklarımda çınlıyor :

«— Halkımız... Sizin sayenizde.. Turizm...Gelişiyor... Bütün yurda... Belki bütün dünyaya... Numune olacaktır...»

Dev aynasına bakmaya alışanlar kendi yüzlerini daha kocaman, daha iri görürler... Nasıl da inanırlar. Gerçek kafalarına bir gün çakılınca da eşekten düşmüş karpuza benzerler.

Sosyalist Küba gerçeği

Küba'da bugün bütün halk sosyalist kalkınmayı gerçekleştirmek için seferber olmuştur.

Dünyanın en seçkin gazetelerinden biri olan New-York Times'te çıkan bu yazı, muhabir Juan De Onis tarafından Havana'da yazılmıştır. (E. A.)

Juan de ONİS

Küba'lı çiftçi Manuel Hernandez, Campo Florido yakınlarında, hükümetin kendisi için yaptırdığı ve modern süt tesislerini de içine alan beton bir yapının yanıbaşında, yine yeni kurulmuş elektrikli değirmene, bir vagondan şeker kamışlarını yerleştiriyor, bir yandan da cevap veriyordu:

«Hükümet bu makinaları ve bu beton tesisi benim için, birkaç ay önce kurmuştu. İnancım şu ki; süt üretimini ne yapıp yapıp artırmalıyım artık. Ortalıkta sıkıntısı çekilen darlıkların, bıktırıcı bir hale çıkması bir gerçek ama, çabamız kırılmamalı!»

Yemeklik yağ dağıtılan bir bakkalın önündeki kuyrukta, elinde iki boş şişe tutan ev kadını Paula Cortez, memurdan ancak bir şişelik yağ alabildiği zaman şu sözleri söylüyordu:

«Bu işler ne zaman yoluna girecek kuzum?»

Bu sorunun ve benzerlerinin cevabı, bugünkü Küba'da 9 yıllık Castro rejiminin içinde bulunduğu büyük zorlukların, gerçekçi bir analizle incelenmesinden sonra verilebilir. Bu satırların yazarı, 1,5 aylık Küba gezisinde, Lider Castro'nun, 8 milyonluk Küba halkı arasındaki huzursuz atmosferi yakından izlediğini ve buna çareler bulmak için büyük bir çaba gösterdiğini bizzat görmüştür.

EKONOMİK BLOKAJ VE SONUCU

Castro, hemen hergün sık sık uçtuğu üretim bölgelerinde, üretimi çoğaltıcı yolların neler olduğunu tekrarlayarak anlatmaya çalışıyor halka. Olumlu sonuca, başta sabır ve çalışkanlıkla varılacağını belirtiyor. Havana'daki Batılı diplomatlar, bütün tersliklere rağmen, Castro'nun dev hızıyla süren ekonomik ve endüstriyel hamlelerinin, iki veya üç yılda, Küba'yı oldukça rahat bir düzeye getireceği kanısındalar. Çeşitli darlık ve sıkıntılara rağmen, Castro, Küba halkının büyük kurtarıcısı olmaya devam ediyor. Liderin, genellikle Amerikan blokajıyla ilişkin olan sıkıntıları ortadan kaldırma konusunda, gözle görünen çırpınma çalışmaları, halkın gözünden kaçmıyor. Büyük çoğunluk, Castro'nun önderliğinde mutlu bir Küba'ya kavuşma umudunu yitirmemiş görünüyor. Asırlar boyunca, sömürülmüş ve geri bıraktırılmış bir halkın, önce eğitimsel düzeyini yükseltme gereği, Castro'nun en önem verdiği konulardan biri olarak görünmektedir. Teknik okullarda, Deney İstasyonları, Laboratuarlar, Yeni üniversiteler, ve en ücra köylere kadar kurulan ilk eğitim merkezleri, Castro'nun «kültürsüz devrim olmaz» sözlerindeki gerçeği doğrularcasına, gittikçe çoğalmaktadır. Castro, Tarımsal araçlara, konut yapımına ve özellikle elektirifikasyona milyonlarca dolarlık yatırım yapmaktadır.

Son beş yıllık sonuçlara göre, Amerika'nın Küba'yı çökerteceği sanılan ekonomik ablukası etkisiz kalmıştır. Castro, Kanada, Japonya, Batı Avrupa ve Afrika ülkeleriyle geniş ticari ilişkiler kurmuştur. Rusya'dan da, yağ, buğday, makina ve para konusunda, büyük destek görmektedir. Küba'nın, Latin Amerika'da, «Silahlı İhtilal» ilkesini benimsemeyen Sovyetlerle, Küba arasında geniş fikir ayrılığı ve soğukluk belirmekle beraber, Latin Amerika'da mevcut tek sosyalist ülkenin Küba olması gerçeğiyle ilgili siyasal faktörler, yılda 150 milyon dolarlık Sovyet yardımının devamına neden olmuştur.

«GERİLLA RUHU»

Bugün Küba'da halkın ve yöneticilerin büyük bir ilgiyle izledikleri en önemli konu Vietnam savaşıdır. Hayranlık duygusunun da karıştığı bu ilgi, özellikle sokak duvarlarındaki afişlerde dile geliyor. Vietkong ve Özgürlük Cephesi savaşçılarının korkusuz ve adanmış direnmeleri, Küba gençliğine, bir ideal ve örnek olarak gösteriliyor. Sosyalist kampta, Kuzey Vietnam ve Kuzey Kore, silahlı ayaklanma konusunda, Küba tutumuna uyan politikalarıyla, Küba'lıların en çok yakınlık duydukları iki ülkedir. Castro, Küba'nın güvenliğini, sosyalist kampla B. Amerika arasındaki sürekli anlaşmazlıkların devamıyla ilgili görüyor. Che Guevara'ya ait bir manifesto'da özetlendiği gibi, **«Daha Çok Vietnam Yaratmak»** kuralı, B. Amerika'nın askeri ve iktisadi ihtişamını eritip yıkmanın tek yolu olarak benimsenmiştir. Bugün Küba'da durmadan tekrarlanan iki slogan var: **«Gerilla Ruhu»** ve **«Vatan İçin Adanmak»**.

Bir zamanlar, Amerikan gangsterlerinin işlettiği Havana barlarında, fahişelikten başka bir iş bulamayan Kübalı köylü kadınların ve toprak ağalarının kölesi olan işçilerin, bu sloganlara, şimdi inanılmaz bir tutkunlukla bağlanmalarında, şaşılacak bir nokta yoktur. Gönüllü olarak ve ücret almaksızın fazla mesai'nin gerektirdiği bütün işlerde birlikte çalışıyor Küba halkı. Pazar günleri, aralarında Üniversite öğrencileri, memurlar ve okul öğrencileri olan binlerce insan, kamyonlarla devlet çiftliklerinde ağaç dikmek, tarla sürmek ve tarımsal araçların bakımı ve işletmesini öğrenmek için, çiftçilerle elbirliği yapmaktadırlar. Adına, **«Guevara Birlikleri»** denilen 250 kişilik teknisyen işçi gruplarının önderlik ettiği gönüllü iş kampanyalarıyla, büyük barajlar ve sulama tesisleri inşa edilmiştir. Oriente ve Jubabo eyaletleri, böyle bir çabayla, ot bitmezken, şimdi ağaçlarla donatılmıştır. Kızıl Çin'in, 1966'da, Küba'nın pirinç ihtiyacını karşılayamayacağını bildirmesi üzerine, Castro, yüzbin hektarlık bir çalılığı, Fransız malı 100 buldozerle, 42

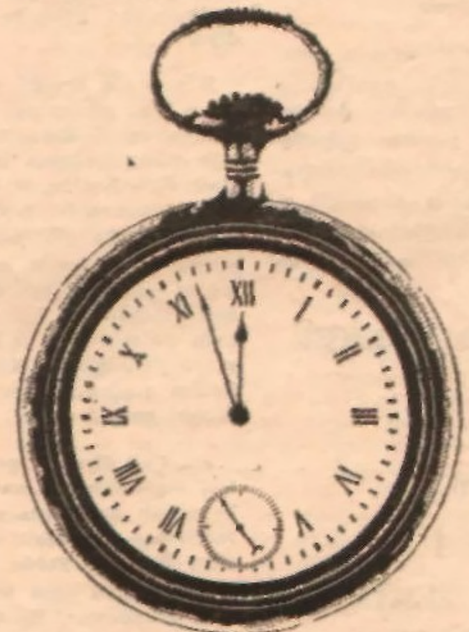

ANT'ın üçüncü cildinin ve cilt kapaklarının dağıtımına devam edilmektedir.

Okurlarımız ya bizzat ANT idarehanesine gelerek yada **«ANT Dergisi - P.K. 934 - Sirkeci - İSTANBUL»** adresine mektupla başvurarak cilt kapaklarını 15, ciltleri ise 50 liradan alabilirler. Ancak posta ile müracaatta bulunan okurlarımızın posta ve ambalaj masraflarını karşılamak üzere her cilt kapağı için 3, her cilt için 5 Lira'lık posta pulunu müracaatlarıyla birlikte göndermeleri lâzımdır. Talep sırasına göre cilt kapakları 15 Lira, ciltler ise 50 Lira ödemeli olarak istek sahibi okurlarımızın adreslerine gönderilecektir.

Ayrıca, elimizde çok az sayıda birinci ve ikinci cilt kapağı ile birinci ve ikinci cilt de bulunmaktadır. Okurlarımız diledikleri takdirde aynı şartlarla bu ciltleri ve kapakları da temin edebilirler.

Sadece üçüncü cilde mahsus olmak üzere okurlarımıza bir kolaylık daha sağlanmıştır. 53. sayıdan 78. sayıya kadar ellerinde üçüncü cildin bütün sayıları temiz olarak bulunan okurlarımız, bunları idarehanemize getirdikleri takdirde 20 Lira fark ödemek suretiyle derhal ANT'ın üçüncü cildine sahip olabileceklerdir. Ancak, diğer ciltlerde değiştirme yapılmamaktadır.

FİDEL CASTRO İŞ BAŞINDA
— Yeni bir Küba yaratıyor —

...günde pirinç tarlası haline sokmayı başarmıştır.

Baştan sonuna kadar bir şantiye halindedir Küba. 1,5 Milyon ton kapasitelik büyük bir çelik ve demir endüstrisi için ilk tesisler kurulmaya başlanmıştır. Küba'ya gelen bir turistin, hemen gözüne çarpan yeni endüstriler, çimento fabrikaları ve elektrik tesisleri, özellikle tarımsal alana yönelmiş bir üretimle ilişkin bulunuyor.

DEVRİMİ YÜRÜTEN GERÇEK

Küba halkı, geçen yıldanberi konut kirası ödememektedir. Bütün ulaştırma araçları da ücretsizdir. Öğretimin bütün dallarında ücret kaldırılmıştır. Küba gezimde konuştuğum 25 yaşındaki zenci Kübalı R. Rodriguez, şunları anlattı bana:

«Ben bir zamanlar, Havana'da bir lokantada bulaşıkçılık yapardım. Sonra Castro devrimi, yönetimi ele aldı. Devrim idaresinin açtığı kurslara yazılarak, 4 yıllık bir eğitimden sonra, eskiden United Fruit şirketine ait olan ve şimdi «Guatemala» adıyla bilinen şeker fabrikasının müdürlüğüne getirildim. Ben bir yoksul köylü çocuğuyum. Devrim olmasaydı, herhalde, Havana'da, bulaşıkçılıktan tekaüd olacaktım.»

Küba'da, Castro'nun geniş ideolojik kampanyasına ve planlı uygulamalara rağmen, üretim bir çok alanda istenilen düzeye henüz çıkmış değildir. Hatta bazı tesislerde, oldukça yavaş gitmektedir. Örneğin, devrimden önce, 350 işçinin çalıştığı Nestle çikolata ve süt fabrikasında, 350 işçinin yaptığı işi bu gün 1000 işçi tarafından yapılmaktadır.

İdeolojik uygulamaların disiplinine alışamayanlar serbestçe Küba'yı terketme hakkına sahiptirler. Ancak 1965'ten beri Küba'dan çıkanların toplamı 10 bini aşmamıştır. Öte yandan gidenlerden, 300 kişi, tekrar Küba'ya dönmüş bulunuyor. Bunlardan, New York'da Lokanta levazımatı tüccarlığı yapan, 45 yaşındaki Carlos Gutierrez:

«Yanıldığımı anladım, Castro'nun büyük bir yurtsever olduğunu anladım, onun için de herşeyi bırakıp geri döndüm» diyor.

Şimdi San Pedro de Lajas'taki bir demir fabrikasında ustabaşılık yapan eski tüccar Carlos Gutierrez,

«Fidel'e ve devrime içten inanıyorum» diye devam ediyor: **«Fabrikada bütün işçilere, Amerikan işçileri kadar disiplinli ve çalışkan olur ve nemelazımcılığı bırakırsak, işler, Fidel'in dediğince iyi olacaktır»** diyorum. **«Hergün tekrarlıyorum bunu.»**

Yakın zamanlara kadar, hergün, bütün Kübalıların **«Siesta»** denen öğle uykusunu kestirdikleri Küba'da, devrimden ve onun sert uygulamalarından memnun olmayanlar da var. Ama gelecekten hiç bir umudu olmayan milyonlarca köylü ve yoksul işçi ve onların yanı sıra, yeni yetişen gençlik, yepyeni bir yurt yaratmanın sorumunu gururla paylaşıyorlar. İnsanları değerlendirmede kullanılan **«çalışkanlık ve kültür ölçüsü»** yükselmek isteyen her Küba'lıya yeni fırsatların kapısını açıyor. Castro'nun değindiği gibi; zaman, Küba devrimini, devrimi yapanların düşlediği sonuca götürmekte devam ediyor.

Çeviren: Engin AŞKIN

DIŞ YORUM

KORKUNUN ÜCRETİ

Hüseyin BAŞ

Fransız yasama seçimlerinde birinci turda Gaullist partinin başarısı şeklinde ortaya çıkan eğilim ikinci turda da devam etmiş ve General de Gaulle **«Fransa tarihinde eşi benzeri olmayan»** bir seçim zaferi kazanmıştır. Genel kanı, seçim kanununun büyütecinde, olduğundan fazla **«büyük»** görülen bu başarının, Mayıs İhtilâline yol açan temel sorunları çözüme yetmeyeceği merkezindedir. Bununla birlikte, on yıldır inatla sürdürülen bütünüyle anti-sosyal ve anti-demokratik politikasıyla, ihtilâlin başsorumlusu olarak tespit edilen de Gaulle - Pompidou yönetiminin, iflâsın eşiğinden dönmeyi nasıl başardığı üzerinde durmak zorunludur.

Gaullizm'in başarısını, onu iflâsın eşiğine kadar götüren olaylarda arayanlar yanılmamaktadırlar. Gerçekten de, Komünist Partisi'nin de önemle altını çizdiği gibi, barikatlar, aşırı hareketler ve sivil savaş ortamı, olayların ağırlığı altında şaşkına dönen ve sonunda normal hayata dönüşün tek çaresi olarak, denize düşen yılana sarılır misali, seçime gitmeyi kabullenen de Gaulle - Pompidou yönetiminin eline, hiç ummadığı bir anda, son derece etkin silâhlar vermiştir. Nitekim, kontrolden çıkmış aşırı grupların, hele artık seçim hazırlıklarının başladığı nisbeten durgun dönemde, şüphesiz hükümetin de körüklemesiyle, yeni şiddet hareketlerine girişmelerinin, uzayıp giden grevlerin ağırlığı altında bunalan yığınlarda tam bir panik yarattığı gerçektir. Gaullist'ler ise, bu şiddet hareketlerini, bu hareketlerin dışında kalmak için olağanüstü çabalar göstermesine rağmen, Sol Cephe'nin sırtına yüklemekte başarı sağlamışlar, totaliter komünizm ve sivil savaş yaygarasıyla ortalığı bulandırarak **«Bakın işte, size getirecekleri budur»** demişler, barikatlı, yangınlı şiddet hareketlerini halkın gözünü korkutmakta, ender bulunur etkinlikte bir silâh olarak kullanmışlardır. Seçim sonuçları, **«Korkunun Ücreti»** nin, Sol Cephe'ye, hayli pahalıya oturduğunu göstermiş ve sol ezici bir güç ve imkânla girdiği mücadeleden başarısız çıkmıştır. Gerçi Sol Cephe için yenilgi, matematik olarak bakıldığında, fazla önem taşımamaktadır. Ama uzun yıllardan sonra, ilk kez ayağa gelen fırsatın gerektiği gibi kullanılamamasını, Mayıs İhtilâlinin doğal uzantısında apaçık beliren Halk Cephesi iktidarını gerçekleştirilememesini kolay hazmedilir cinsten bir başarısızlık olarak nitelemeye de imkân yoktur.

Şüphesiz olay, son derece karmaşıktır. Ne var ki, yenilgiyi salt kontrolsüz grupların aşırı şiddet hareketlerine bağlamak, başarısızlığın nedenlerinin aydınlığa çıkarılmasında yeterli sayılamaz. Sol Cephe ve cepheyi teşkil eden ortakların, Sol'un su götürmez bir biçimde kuvvet pozisyonunda bulunduğu ilk günlerden itibaren **«olaylara»** tamamen hâkim olamaması, ve potansiyel olarak elinde tuttuğu harekete gerektiği gibi sahip çıkamamasının üzerinde eleştirel bir biçimde durmak zorunludur. Bu konuda en büyük sorumluluğu, Mitterrand'ın Sol Federasyon'u taşımaktadır. Sol Federasyon - Komünist Partisi işbirliği, federasyonda yer alan geleneksel Sosyalist partilerin bazı kanatlarınca sürekli bir biçimde baltalanmış ve Cephe'nin gerçek ve kesin bir **«Hükümet Programı»** ile halk oyu önüne çıkması, engellenmiştir. Bu tavrın seçim öncesi olduğu gibi seçim arifesinde de devam etmesi, Sol Cephe'yi içten zayıflatmıştır. Sol'un gerçek bir bütün olarak ortaya çıkmaması ise, Cephe'nin kuvvet pozisyonundan, gerektiği biçimde yararlanamamasıyla sonuçlanmış ve olayların kontrolü elden kaçırılarak Pompidou'ya dilediği gibi hareket imkânı sağlanmıştır. Gençlik hareketleri ile sağlıklı bağlar kurulmasında pek başarıya ulaşılamamasındaki nedeni de, yine sol cephedeki uyuşmazlıklara yüklemek yanlış olmayacaktır. Gerçekten de sol cephede ortaklar arasında dış politikada olduğu gibi iç politikada da hatırı sayılır görüş ayrılıkları mevcuttur. Gerçi sol cephe ortakları, nisbeten kısa sayılacak bir dönemde ortak bir politikanın izlenmesinde önemli mesafeler katetmemiş değillerdir. Ama gerçekten güç olan ve zamana ihtiyaç gösteren bu gelişmeler, olayların beklenmedik patlamasıyla doğal sonucuna ulaşamadan yakalanmış ve Sol cephe seçimlere bu eksikliklerle girmek zorunda kalmıştır.

Sol cephe potansiyel olarak, Gaullizmin düzeydeki başarısına rağmen, bugün inisiyatifi yine elinde tutmaktadır. General de Gaulle'ün ulusal meclise daha büyük sayılarda giren milletvekillerinin yönetimin dümenini elinde tutan büyük sermayenin seçimlerden bir gün önce mahkûm olan politikasını, bir gün sonra başarıya ulaştıracakları şüphelidir. Üstelik son olaylarla büyük sarsıntılara uğrayan ekonomik konjonktür, sosyal plânda en utangaç reformlar için bile uygun bir ortam arzetmemektedir. General De Gaulle'ün, bugünkü başarının kuvvetli adamı olarak ortaya çıkan, böylece de De Gaulle sonrası döneminin tek mirasçısı görünen büyük sermayenin mutemet adamı, ünlü para babası Rotchild'lerin eski genel müdürü Pompidou'nun, dün ülkenin en zengin ve imkânlı olduğu sırada emekçilerden esirgediğini bugün vereceğine inanmak elbette ki mümkün değildir. Parlâmentoda o her zaman özlenen rahata kavuşmuşluğun ise anti-sosyal politika taraftarlarına emekçi düşmanı politikalarını sere serpe uygulama cesareti ve imkânı vereceğinden şüphe edilmemelidir. Ama bütün bunlara rağmen Gaullizm şimdi her zamankinden fazla açık bir boy hedefidir. Bu hareketle ülkenin hayatını durduracak güçte olduğunu gösteren milyonlarca emekçi ve üniversite gençliği tetikte ve uyanık beklemektedir. Sol cephe şimdi son deneyin de ışığı altında toparlanıp, bütün komplekslerden sıyrılarak, sağlıklı bir hükümet programı etrafında bölünmez bir bütün olarak birleşmek zorundadır. Diğer taraftan şiddet ve kontrolsuz hareketlerin, bütün çekiciliğine rağmen, dâvaya hizmetten çok halk demokrasısi düşmanlarının ekmeğine yağ sürdüğü kesinlikle ortaya çıkmıştır. Halk yönetimlerinin gerçekleşmesi süreci, maceracı hiç bir davranışa yer vermeyecek derecede, ciddiyet ve feragat isteyen bir savaştır. Devrim her zaman, elinde silâh vehmeden tezcanlıların işinden çok, şartların ve imkânların her an muhasebesini yapan, olayları sosyalizmin bilimsel yöntemleriyle bütün boyutlarıyla değerlendiren gerçek savaşçıların eseri olmuştur.

Fransa'da bugün Aşil'in zaafı, artık sadece topuğunda değil, varlığının bütünündedir. Büyük sermaye sosyal sorunların çözümünde, eşyanın tabiatı gereği, iflâs etmiştir. Gaulizmin yüzeydeki başarısı, bu temel gerçeği gölgeleyemez.

Fransa'da halk cephesi iktidarı belki şimdi **«sanıldığından da yakındır»**.

"ULUSAL TÜRK SİNEMASI VE ÇIKIŞ YOLLARI"

ÜZERİNE SORUŞTURMA

hazırlayan: Attilâ Gökbörü

Son yıllarda yabancı sinema yapıtlarından yararlanmayı, ayarlamadan da ileri bir çizgiye, plan plan çekmeye kadar vardıran bir kısım Sinemacıların yanısıra bir küme Yönetmenler geçirdikleri evrim sonucu «Ulusal Türk Sineması» kavramını ortaya attılar. Bugün bazıları «Ulusal Türk Sineması diye birşey olamaz, bu bir düş'tür» derken, Türk Film Arşivi yöneticileri bu yöndeki uğraşlarını, yayın organlarının adını «Ulusal Sinema» diye değiştirecek kadar ileri götürdüler ve Ulusal Sinema üzerine yapılan tartışmaların çoğunluğu «dost meclislerinde» kaldı. Bu nedenle, sinema üzerine düşünme eyleminin Türk Sineması Tarihi'nin hiçbir döneminde görülmedik biçimde yoğunlaştığı bu sırada, sinema çevresinden çeşitli kişilerin Ulusal Sinema üzerine olan düşüncelerini tesbit edip yansıtmayı, sadece okuyucu açısından olan ilginçliği yüzünden değil, sözü edilen yoğun düşünce eylemine belki bir başka açıdan da hareket getirebileceği ümidiyle yararlı bulduk. Bu hafta ilk olarak Halit Refiğ ve Onat Kutlar'ın sorularımıza verdikleri cevapları yayınlıyoruz.

1) Ulusal Türk Sinemasından ne anlıyorsunuz?
2) Ulusal Türk Sinemasının kurulmasından yana mısınız?
3) Sinemamızın bugünkü ekonomik yapısının değişmesini istiyor musunuz?
4) Sansür kurulunun çalışma tarzı Ulusal Türk Sinemasının kurulması için bir engel midir?
5) Bugün Türk Sinemasında beğenisi şartlandırılmış seyirci sansürü var mıdır?
6) Ulusal Türk Sinemasının sinemamızın bugünkü ekonomik yapısı içinde kurulup gelişebileceğine inanıyor musunuz, nedeni?
7) Ulusal Türk Sinemasının filizlenmekte olduğunu kabul ediyor musunuz, nedeni?
8) Ulusal Türk Sinemasının kuruluşun da:
a) Kurucu kuşağın, sinema sanatının hiç kuşkusuz soylu örneklerini vermiş batı sineması kültürünü sindirmesi gerekli midir, nedeni?
b) Batı sinemasının anlatım ilkelerini benimsemek söz konusu olabilir mi, nedeni?
9) Ulusal Türk Sinemasına Türk sanat dallarından neler kaynak olabilir, nedeni?

ONAT KUTLAR Devrimci ve ulusal sinemayı savunuyor...

Onat KUTLAR—

1. - 2. Henüz bütün eserleri ve özellikleriyle belirmemiş olan Ulusal Türk Sinema sanatı konusunda açık bir yargıya varmak mümkün değildir. Dar anlamda bir Ulusal sinema var elbette. Ancak bu sinemanın ekonomik ve estetik açılardan yetersizliği de ortada. Ulusal sinemanın kuruluşu, büyük eserlerini verişi, Türk ve dünya kamuoyuna maloluşu güç, karmaşık ve çatışmalı bir sürecin sonucu olacaktır. Bu eserler için şimdiden kuramsal kalıplar düşünmek yararlı değildir. Bu çatışmaların Türk toplumundaki öbür çatışmalara paralel olması mümkündür. Genç kuşakların akılcı, yurt gerçeklerine tavizsiz bakabilen, devrimci bir eylem içinde bulunuşları ve bu eylemin çeşitli alanlarda kazandığı başarı Sinema alanında da aynı tutumun başarılı olacağını göstermektedir. Bu eyleme engel olacak politik, ekonomik ve estetik kalıpların kırılması Ulusal bir sinema sanatı için gerekli ilk koşuldur. Tarihin önlenemez yasalarına uygun olarak yeni kuşaklar bu işin üstesinden gelecekler *ve Ulusal sinema sanatımızın* büyük eserlerini vereceklerdir. Bu savaşta sinemacının kaynağı başta kendi halkımızın gerçekleri ve deneyimleri olmak üzere yeryüzünde insana karşı olmayan, sömürücü amaçları olmayan bütün deneylerin ortak ve evrensel kalıtı olacaktır. Ulusal Türk Sinema sanatı, her ulusal sanat gibi özgün olacaktır. Hem tarihsel perspektif içinde özgün ve devrimci; hem de bugünün evrensel perspektifi içinde özgün ve ulusal. Yani kendimizin bile olsa geleneksel kalıpları eleştirecek, yerine yeni özler ve biçimler sunacak kadar devrimci; hangi amaçla olursa olsun hiç bir yabancı kültürün boyunduruğuna girmek istemiyecek kadar ulusal.

Ben, bu genç kuşakların Ulusal, devrimci ve özgür sinemayı yaratma haklarını savunuyorum.

3. Türkiyede sinema endüstrisi, komprador-bürokrat-ağa üçlüsüne paralel bir kavador-sansürcü - işletmeci - tefeci dörtlüsünün elindedir (Cavadores : Güney Amerika ülkelerinde kapkaçı ve sömürücü yapımcılara verilen ad). Bu dörtlü, bazı Yeşilçam aydınlarını bile aldatan karmaşık yolarla hem seyirciyi hem de emeğinin dışında bir çıkarı bulunmayan teknik kadroları sömürmektedir. Öbür yandan yabancı film getirticileri de bütün komprador'lar gibi sinema sanatının büyük eserlerine kapıları kapamakta, uyutucu çıkar düzenine en uygun bayağılıklarla Türk seyircisini iki kez sömürmektedirler.

Bu ekonomik düzen bütün akraba taallûkatı ve şakşakçılarıyla birlikte çökecektir.

4. Sansür tanımı gereği bir düşünce ya da sanat eyleminin ortaya çıkmadan kontrolü anlamını taşımaktadır. Bu ise hiç bir yolla temellendirilemiyecek ilkel bir baskı aracıdır. Bir ülkenin yasaları suç olan eylemi yapıldıktan sonra engeller ya da cezalandırır. Ama sansür bir eserin doğrudan doğruya «yaratılmasına» engel olur; onu tasarı durumundayken ya da kamuoyuna iletilmeksizin boğar. Sansür, ulusal sinemanın kuruluşu yolunda karşımıza çıkan en tehlikeli engellerden biridir.

5. Günümüzde halka karşı eylemleri *de halka maletmek*, «halk böyle istiyor» sloganına sığınmak çok kullanılan bir aldatma yöntemi durumuna gelmiştir. Halk adına konuşanların söylediklerinin gerçeklik derecesini halk doğrudan doğruya konuşmadıkça kestirmek mümkün değildir. Türk seyircisinin beğenisi elbette yıllardır şartlandırılmıştır. Ama gene de halkımın bilinçlenme gücüne, doğrunun, gerçeğin ve halktan yana olanın zaferine inanıyorum.

6. Ekonomik yapıdaki değişiklikleri iki ayrı plânda incelemek gerekir. Türk toplumunun ekonomik yapısındaki genel değişiklikler elbette sinema alanına da yepyeni bir görünüm kazandıracaktır. Bu durumda Ulusal sinema sanatının özgür bir biçimde kurulup gelişebileceği apaçıktır. Ancak bu genel değişiklik gerçekleşmediği sürece Ulusal sinemanın gelişemiyeceği tezi de doğru değildir. Genç kuşaklar ve dürüst sanatçılar mutlu bir dönüşümü bekliyerek elleri kolları bağlı durmayacaklardır. Bu alanda hem piyasa içinde hem de bağımsız çevrelerde çalışmalar vardır. Bu çalışmalar bilinçli kamuoyu güçleri ve uyanık seyirciler tarafından desteklendikleri ölçüde etkili olacaklar ve bir kalite pazarının doğmasını sağlıyacaklardır. Bu pazarın talep gücü, devletin alacağı bazı tedbirlerin (kaliteye prim, sanat ve deneme sinemaları için özel tarife, vergi ve rüsum tedbirleri) de yardımıyla piyasayı etkileyecektir. Bu koşullar gerçekleşirse ulusal sinema sanatına yön verecek eserlerin yaratılması büsbütün imkânsız olmaktan çıkacaktır.

7. Elbette. Her ölüm yaşayanın, yeni olanın, geleceğe dönük olanın tohumlarını içinde taşır. Bu alan iki umut var : Biri, Yeşilçam'da çok az sayıda yönetmenin, son yıllarda yoğunlaşan tartışma ortamının da verdiği hızla giriştikleri yeni denemelerdir. İkincisi ise Yeşilçam dışındaki kısa filmcilerin yürekli çabaları. Ancak birincilerin, önemi hiç bir zaman yadsınmayan deneylerini derinleştirecekleri yerde yetersiz kuramcıların peşinde sinema yazarları ile didişip durmaları, ikincilerin ise işin bir ölüm kalım ve dayanışma sorunu olduğunu henüz yeterince kavramamış bulunmaları umutlu olanları kuşkulandırıyor. Bu sinemacıların tümü de unutmasın ki artık umutlarla oyalanacak vaktimiz yoktur. Filizler filizler... anladık ama bize güçlü çınarlar gerek.

8. a) Gerçek sanatçı için sınırlar düşünülemez. Yatay anlamda yeryüzünün bütün sanatçılarının, düşey anlamda da tarihin bütün kültür adamlarının deneyleriyle karşı karşıya gelmelidir sanatçı. Zaten bir bilim adamının «ANT»ın soruşturmasına verdiği cevapta söylediği gibi «günümüzün haberleşme ortamında kapıları kapamaya imkân yoktur.»

«Kendimi sadece Türk kültürünün değil, insanlığın tüm kültürünün mirasçısı olan bir kimse gibi görüyorum.» diyordu. Nâzım Hikmet, «Kültürden söz ettiğim zaman sadece Grek ya da Rönesans kültürünü değil, Asyanın, Afrikanın ve Amerikanın kültürlerini de kastediyorum.» Bütün deneylere açıklık, bütün deneylerle hesaplaşma büyük ve yürekli sanatçıların harcıdır. Çünkü...

b) ...hiç bir gerçek sanatçı «takma» kültürlerle yaratmaz eserini. Bütün deneylere açıktır ama kendi gerçeğini kendi anlatımıyla kendi dilinde söyler. Yaşamadığı dünyaların türküsünü çağırmaz, kanında ve etinde duymadığı acıyı anlatmaz. Bunları bildiği için de korkmaz yeryüzüne açılmaktan. Sesine güveni olmayanlar hamam kurnalarında söylerler türkülerini.

Gerçek sanatçılar için ne batının, ne doğunun ve ne de ölü geleneklerin anlatımını benimsemek, onların dümensuyunda eser vermek söz konusu değildir. Bunlar «sanatçı» olmayanların korkuları, vehimleri, karabasanlarıdır.

9. «Dünyayı sadece açıklamak değil, değiştirmek zorundayız.» Devrimcinin yasası budur. Geleneksel sanatlarımızın ürünlerini iyi tanımamız elbette gerekli. Hem de öyle yerli malı Loti'ler değil. Sabırlı, derinlemesine ve eleştirici çalışmalarla araştırmalıyız. Türk sanatlarının geçmişinde çağdaş sanatçının ilgilenebileceği sayısız malzeme vardır. Bu kaynakların araştırılması bu soruşturmanın sınırlarını, benim de yetkimi aşar. Ayrıca yirminci yüzyılın sanatı olan sinemanın geleneksel sanatlarımızla ilintileri konusu oldukça karmaşık sorunlar çıkarır ortaya. Ama gene de bu yoldaki bütün çabaları yararlı gördüğümü söylemeliyim. Bir tek şartla : Geçmişi araştıralım, değerleri bulup çıkaralım derken yeni Nibelüngenler yaratmamak, bir «Osmanlı romantizmi»ne yakalanmamak, infiratçılığın ve ırkçılığın tuzaklarına düşmemek şartıyla.

Halit REFİĞ—

1 - 2) Bir sanatın ulusal yahut evrensel nitelik taşıması ülkenin tarihsel koşullarıyla ilgilidir.. Bir ülke ekonomik ve politik bakımdan bölgesinde üstünlük sağlamış, başka ülkeleri kendisine bağımlı hale getirmiş bir imparatorluk yahut uluslar topluluğunun merkezi durumuna gelmişse, kendi ekonomik yapısı ve toplumsal düzeninin ürünü olan inanç ve sanatlarını evrensel bir inanç ve sanat sistemi olarak savunur ve yaymaya çalışır.. Augustus'un putperest Roma İmparatorluğu'nun, Charlemagne'nın hristiyan Avrupa İmparatorluğunun dünya görüşleri ve sanat anlayışları bu yüzden evrenseldir. Arap İslâm İmparatorluğu'nun, Osmanlı İmparatorluğu'nun da evrensel bir dünya görüşü, sanat anlayışı vardı.. Osmanlılarda devlet sanatlarının Türk ulusundan ayrı düşmüş gibi görünen özellikleri bu evrensel karakterinden dolayıdır..

Ulusal sanatlar, super devletlerin emperyalist yayılmaları karşısında ulusal bağımsızlığın korunması yolunda bir direnme ve baş kaldırma davranışıdır. 200 yıllık batılılaşma çabaları Türkiye'yi sonunda batıya ekonomik ve politik bakımdan bağlı bir hale getirip bırakmıştır. Bugün batıdan ithal edilen, kökü Augustus'un Roma usulü barış (Pax Romana) ile Charlemagne'nın katolik imanına dayanan; (düşünce ve sanatta insan sevgisini kimseye bırakmayıp, engizisyonda, din savaşlarında ve taht kavgalarında milyonlarca insan kanı döken, Avrupa'nın yeni zengini Medici ailesinin rönesansı; eşitlik ve kardeşlik nârâlarıyla iktidarsız Fransız asillerinin kafalarını kesip, hükmetme hakkını zenginlere veren, hürriyet diye girdiği ülkelerde insan topluluklarını kılıç zoruyla gütmeyi deneyen Napoleon'un özgürlük

HALİT REFİĞ
— Evrenselliğe karşı —

fikirleriyle beslenen) evrensellik anlayışının ulusal meselelerimizi çözümlememizde bize hiçbir faydası yoktur. Bu çeşit bir evrensellik anlayışı bizi ancak gitgide kendi meselelerimizden uzaklaşmaya, halkımızla yabancı olmaya, sonunda devlet olarak bağımsızlığımızı mutlak bir şekilde kaybetmeye götürür.

Abidin Dino ve düşündaşlarının, bu çeşit evrensellik anlayışına örnek, «De Gaulle'ün liderliği altında kurulmakta ve gelişmekte olan, Atlantikten Ural dağlarına kadar bağımsız Avrupa'nın Anadolu yaylasından geçeceği» şeklinde görüşleri son derece yanlış ve tehlikelidir. Anadolu yaylasının Türkleştiği zamanlardan bu yana en önemli tarihsel fonksiyonu ne doğuya ne de batıya bağımlı olmayıp iki dünya arasında bir muvazene bölgesi meydana getirmesidir. Siyasilerimizin bu tarihsel geleneğin bir ifadesi olan «Ne Moskova'dan, ne de Washington'dan yanayız» gibisinden beyanları, düşünce ve sanat hayatımızda sağlam desteklere sahip olmadıkça kuru lâftan öteye geçemez. Türkiye kendi bölgesinde tarihsel görevini yüklenip, Balkan ve Orta Doğu ülkelerini doğu ve batı blokları arasında bir denge unsuru olmak üzere bir araya toplamak yolunda gayret sarfetmedikçe hiçbir evrensel görüş ileri süremez. Türkiye'nin kendi bölgesel çıkarlarının dışındaki bütün evrensel görüşler ulusal bağımsızlığımızın kaybına giden adımlardır. Kendi bölgesinde bugün için böyle toplayıcı ve birleştirici bir gücü olmayan Türkiye'nin bloklar arasında kaynayıp ufalanmaması için tek çaresi bütün evrensellik akımları karşısında ulusallık kalkanını kullanmasıdır. Türkiye'nin bugünkü tarihsel koşulları içinde, ulusal düşünce ve sanat akımlarına sarılmamız tek varolma yolumuzdur. Bu dün böyle değildi, yarın da böyle olmayabilir. Ama bugün böyledir. Bu gerçeği görmemekte israr etmek evrensellik savunucularını super devletlerin ajanları durumuna düşürür.

Ulusal Türk sineması bu tarihsel çabada ulusal Türk düşüncesi ve sanatlarının bir parçası olarak üzerine düşeni yapmakla yükümlüdür. Ulusal akımlar Türk düşünce ve sanatlarında ne kadar gelişip güçlenirse Türk sinemasını da bu yolda o kadar çok olumlu bir biçimde etkileyip besler. Türkiye'nin bugünkü tarihsel koşulları içinde, ulusal sanatların gerekliliği konusunda Türk sinemacılarının bilinçlenenleri, öbür sanat kollarından ve düşünce akımlarından yardım ister görsün ister görmesinler, «çağdaş», «yeni», «özgür» v.s. gibi yaftalar altında super devletlerin sızma ve yayılma stratejisi olan «evrensel sanat» akımlarına yetenekleri ve olanakları oranınca karşı koyan «Ulusal Türk Sineması» için çalışacaklardır.

3) Bir şeyi değiştirmek isterken değiştirilecek şeyin ve yerine konmak istenenin iyice bilinmesi gerekir. Memleketimizin ekonomik yapısını değiştirmek isteyenler arasında da sık sık rastlandığı gibi sinemamızın ekonomik yapısını değiştirme çığırtkanlığı yapanların çoğunun kulaktan dolma, ezbere sözlerle hareket ettikleri, meselenin esasıyla ilgilenmedikleri görülmektedir. Metin Erksan'ın dediği gibi «hariçten gazel okuyan» bu şamatacılar önce seslerini kesecekler. Bilenler (yani meslek erbabı) bu ekonomik yapının ne olduğunu ortaya koyacak; yeyiciler, fırsatçılar, kumandanlık meraklısı kapukulları, post kapma sevdalıları araya sokuşturulmuş uzmanlar çıkar yol gösterecek; devlet de ulusal bağımsızlığa karşı değilse uzmanların tekliflerinin kanunlaşmasını sağlıyacak. Değişme böyle olur. Yoksa önüne gelene dil uzatıp kuru gürültü çıkartmak ve ortalığı toza dumana bulandırmakla değil.

4) Eğer sansür kurulu ulusal bağımsızlığımızın karşısındaysa engeldir. Ya da başka bir deyimle, sansür kurulu ulusal sinemanın kurulmasına engel ise Türkiye'nin bağımsızlığına karşıdır.

5) Özellikle yüzbinden fazla nüfuslu merkezlerdeki seyirci batıdan gelen filmlerle etkilenmekte ve Türk sinemasını da şartlandırmaktadır. Küçük merkezlerde yerli özelliklerini nispeten koruyabilen seyirci toplulukları Türk sinemasına yön veren güçlerden biri olmaktan gitgide çıkmaktadır. Son yıllarda kopya ve batı özentisi filmlerdeki artış sebeblerinden biri de budur. Kısacası Türk seyircisinin beğenisi yerli filmler tarafından şartlandırılmamakta, aksine seyirci aldığı yabancı etkilerle sinemamızı şartlamaktadır.

6) Türk sinemasının bugünkü ekonomik yapısı bütün yetersizliği ve aksaklıklarına rağmen aslında halka dayandığı, yani bir «halk sineması» olduğu için, fazla gelişme imkânları sağlamasa bile «ulusal sinema» yapılmasına engel değildir. Ulusal sinemanın gelişmesinde en büyük eksiklik millî sermaye yokluğu ve devletin destek olmaması ise, en büyük tehlike de ortak yapımlar yoluyla girmesi muhtemel olan yabancı sermayedir.

7) Ulusal sinemanın tohumları çoktan atılmıştır. Metin Erksan, Lütfü Akad, Duygu Sağıroğlu gibi rejisörler, «Susuz Yaz» «Sevmek Zamanı» gibi önemli eserler vermiş, «Hudutların Kanunu» ve «Karanlıkta Uyananlar» gibi dikkate değer çalışmalar yapmışlardır. Bugün bu sinemacıların birçoğu ülkemizde batılı sinema akımlarının şimdilik ağır basması yüzünden istedikleri filmleri yapamıyorlarsa bile «ulusal sinema», «halk sineması» konularında yapılan kuramsal çalışmalar ilerde çok daha güçlü filmlerin yapılması için sağlam temeller hazırlamaktadır. Bu arada «ulusal sinema» konusunda «Türk Film Arşivi» çalışmalarının sinema ile ilgili diğer bütün kurumlardan daha ağır bastığını söylemek yerinde olur.

8) a) Soyadı kanunu 1934 yılında kabul edildiğine göre soyluluk merakımızın 34 yıllık kısa bir geçmişi var. Daha henüz bir geleneği de yok. Batıda feodalite'nin bir eseri olan soyluluğa gelince, haçlı seferlerinden bu yana Anadolu halkı da Rumeli halkı da baronların, kontların, prenslerin elinden çok çekti. Aslında batılının ne soylusunun ne de soysuzunun bugüne kadar bize bir hayrı olmamıştır ya, Kemal Tahir'in «Devlet Ana» sındaki şövalye Notüs Gladyüs'ü hatırladıkça, batı sineması ürünlerinin soyluluklari üzerine kuşkulanmamak elden gelmiyor. Bununla birlikte, esiri olmamak şartıyla batı sinemasını tanımak ve iyi bilmek hiç şüphesiz oldukça faydalıdır.

b) Olamaz. Çünkü batı sinemasının anlatım ilkeleri batının kendine özgü ekonomik yapısının, sosyal düzeninin bir sonucudur. Türkiye aynı tarihsel şartlardan geçmemiştir.

9) Hepsi. Nedeni yok, yahut çok.

ÇİFTE İNDİRİM!

Okurlarımız ANT'a abone oldukları takdirde, iki indirimden birden istifade ederek hem dergilerini yüzde 33 ucuza okuyabilecekler, hem de ANT yayınlarını yüzde 20 indirimle satın alabileceklerdir. ANT'ın yaz aylarında uyguladığı indirimli abone tarifesi.

Yıllık 44 lira
6 aylık 22 lira
3 aylık 11 lira

Okurlarımız abone bedelini «ANT Dergisi — P.K. 934 — Sirkeci — İSTANBUL» adresine gönderdikleri takdirde, 125 kuruşluk ANT Dergisi'nin her sayısını abone süresi içinde 84 Kuruş'a okumak imkânını bulacaklardır.

Ayrıca, bu süre içinde ANT yayınlarını ucuz fiyatla satın alabilmek için abonelerimizin yüzde 20 indirimli kitap bedelini aynı adrese havale etmeleri ve arkasına açık adresleriyle abone numaralarını yazmaları kâfidir. Abonelerimize SAVAŞ ANILARI 8 Lira'dan, MARKSİZMİN TEMEL KİTABI 4 Lira'dan satılmaktadır. İstanbul'daki abonelerimiz, bizzat ANT idarehanesine gelerek kitaplarını indirimli olarak alabilirler.

Böylece ANT'a bugün yıllık abone olan bir okurumuz bir kalemde 21 lira tasarruf sağlamış olacaktır.

BASIN DİYOR Kİ

ANT'IN YAYINI ÜSTÜNE POLEMİK

Son gençlik hareketleri, geçtiğimiz hafta Milliyet Gazetesi'nde Abdi İpekçi ile AP'nin Papanek'çi beyni Aydın Yalçın arasında bir polemik konusu olmuştur.

Bilindiği gibi, iktidarın başı Demirel ve sözcüsü Aydın Yalçın, Meclis'teki ve Meclis dışındaki konuşmalarında gençlik hareketlerini «aşırı sol»un tahrik ettiğini ileri sürmüşlerdi. Bunun üzerine Abdi İpekçi de, Milliyet'te yazdığı başyazıda bu iddianın tutarsızlığını ortaya koyarak, «Hükümetin elinde delil varsa, açıklasın. Bir takım karinelerle bu işe aşırı sol karışmıştır demek kâfi değildir.» demişti.

Aydın Yalçın Milliyet'e gönderdiği cevapta kargaları dahi güldürecek bir mantıkla delil olarak ANT'ın ve Türk Solu'nun yayınlarını göstermeğe kalkışmıştır. Milliyet'in 4 Temmuz tarihli nüshasında yayınlanan cevabında Aydın Yalçın aynen şöyle demektedir:

«Polis ve milli emniyet raporlarına başvurmağa hiç lüzum yok. Türkiye'de Mao'cu Marksistlerin organı olan Türk Solu Dergisi ile, sosyalist ihtilali parlamenter sistem içinde bir süre çalıştıktan sonra yapalım diyen TİP'in organı ANT Dergisi'nde aşırısol, öğrenci hareketlerindeki rolünü, kimsenin tereddüdüne *yer vermeyecek* şekilde gayet açık ifade etmiştir.

ANT Dergisi'nin 18 Haziran tarihli nüshasından yaptığım iktibaslarda, işgal hareketinin «ne sağ, ne sol» sloganıyla başladığı halde, sonradan karakter değiştirdiği, «Devrimci ve sosyalist» güçlerin kontroluna girdiği, işin teferruat üzerinde «pazarlıkçılık»tan çıkıp, gerçek hedeflerine yöneldiği bildirilmektedir. TİP bu olayı çok dikkate değer bir gelişme olarak nitelemekte, «hareket önce başkaları tarafından başlatılmış, tutarsızlıklarla malûl» olsa bile, sosyalistlerin eline geçtikten sonra, ideolojik bir tutarlılığa kavuşturulduğunu belirtmektedir.»

Sandıktan çıkma değil, saraydan çıkma!

Saray'dan çıkma, «Mührü Süleyman» veya «Şadal» diye tanınan, en az bir asırlık antika kıymetli taş satılıktır. Komple elmas 4 santim çapındadır. Üzerinde beş boy 99 parça, pırlantadan daha üstün felemenk elması mevcuttur.

Müracaat: Posta Kutusu 207 - Bursa.

MİLLİYET
(4.7.1968)

Aydın Yalçın, gençlik olaylarıyla ilgili olarak ANT Dergisi hakkında Meclis'te daha da ileri giderek «komünist ihtilali» tahrikçiliğine kadar varan suçlamalarda bulunmuştu. Nitekim, Anadolu Ajansı'nın 26 haziran 1968 tarihli bülteninden aldığımız Meclis haberinde Aydın Yalçın'ın ANT Dergisi'nden parçalar okuduğu belirtildikten sonra konuşmasından şu parçalar verilmektedir:

«Bununla Türkiye'de solcuların komünist ihtilali çıkarmak için nasıl bir yol düşündüklerinin ifadesini bulmaktayız. Aslında bu sözler yeni de değildir ve yalnız bize mahsus da *değildir. Bunun ihtilaller* üzerine yazılmış bilimsel eserlerde daha geniş tahlilleri de vardır.

TİP organı demektedir ki, bu iş başkaları tarafından, başka hedeflerle başlatılmış olsa bile, bizim kontrolumuza geçmiştir.Bunu biz ideolojik maksatlarımız için kullanma fırsatı olarak mütalâa edebiliriz..

ına bazı sosyalist öğretmenler de karışmış ve harekete teknik yapan duruma geçmişlerdir. Üniversiteye verdikleri reform tasarısı da, bu sol kanat ekibin bir teklifidir.

Bunlar, Fransa'da 1871 yılında Paris Komünü olayındaki gibi, komünist ihtilalinin ilk laboratuvar tecrübesinin Türkiye'de yapıldığı inancındadırlar. Çünkü bu şekilde ihtilal ümidinin gerçekleşmesinin ilk belirtilerini gördükleri kanısındadırlar. *Hakikaten Rusya'da* ihtilal ilk önce, TİP organının belirttiği gibi, Menşevikler ve Liberaller tarafından 1917 Şubat'ında mutedil bir hareket olarak başlamış, fakat sekiz ay sonra tam olarak komünistlerin kontroluna nasıl geçmişse, ANT Dergisi de aynı ümit ve sevinç içindedir: Hareket kendi dışlarında hazırlansa, hattâ belli bir tutarsızlıkla başlatılsa *bile, bunun yönetimini ele* alarak komünistlerin başarı sağlayabileceğini isbat etmesi bakımından son olayları büyük bir sevinçle karşılamaktadırlar.

Hasbelkadar Türk parlâmentosuna gelmiş olan ve bu işlerin iç yüzünü görmek ve anlamaya çapları müsait olmayan veya siyasi ihtirastan şeytanla bile ortaklık kurmayı *kendileri için mahzurlu* görmeyen bazı kimselerin bu davranışlarını, Türk kamu oyuna teşhir etmekte devam edeceğiz. Bunları anlamak için uzun boylu polis raporları almaya, milli güvenlik teşkilâtımızın bilgisine başvurmaya lüzum yoktur. bu işlerin dünya çapında nasıl yürüdüğünü bilebilecek kadar asgari kültür, öte taraftan aşırı solun Türkiye'deki yayınlarını akıllı ve anlayışlı bir şekilde takip etme, bu işe *kâfi* gelecektir.»

Aydın Yalçın'ın iddialarına Abdi İpekçi ise şu cevabı vermektedir:

«Sayın Yalçın'ın, yalan yazdığını her fırsatta ileri sürdüğü iki derginin yayınını gerçek kabul edip bunları yeter delil sayması dikkati çekicidir. Biz bu yayınları daha ihtiyatlı bir tutumla değerlendirmekten yanayız. İnancımıza göre, söz konusu yayınlar, hareketi yayın sahiplerinin kendi istedikleri yöne çekmeleri amacıyla yorumlanmalıdır. Ve sanırız Sayın Yalçın'ın değerlendirmesi, onların bu isteğine hizmet etmiştir. Biz bu konudaki görüşümüzü *29 Haziran tarihli yazımızın* şu cümlesinde açıklamıştık: Belki bazı çevreler, ortaya çıkan durumdan yararlanmak istemişlerdir. Ama hareketi düzenleyen öğrencilerin bunların elinde birer âlet olmayı kabul ettikleri veya bilmeden oldukları konusundaki görüşlere katılmak mümkün görünmemektedir.»

AP sözcüsü Yalçın'a başka türlü konuşması beklenemezdi. Yalçın'a hakettiği cevap diğer *sayfalarımızda verilmiştir.*

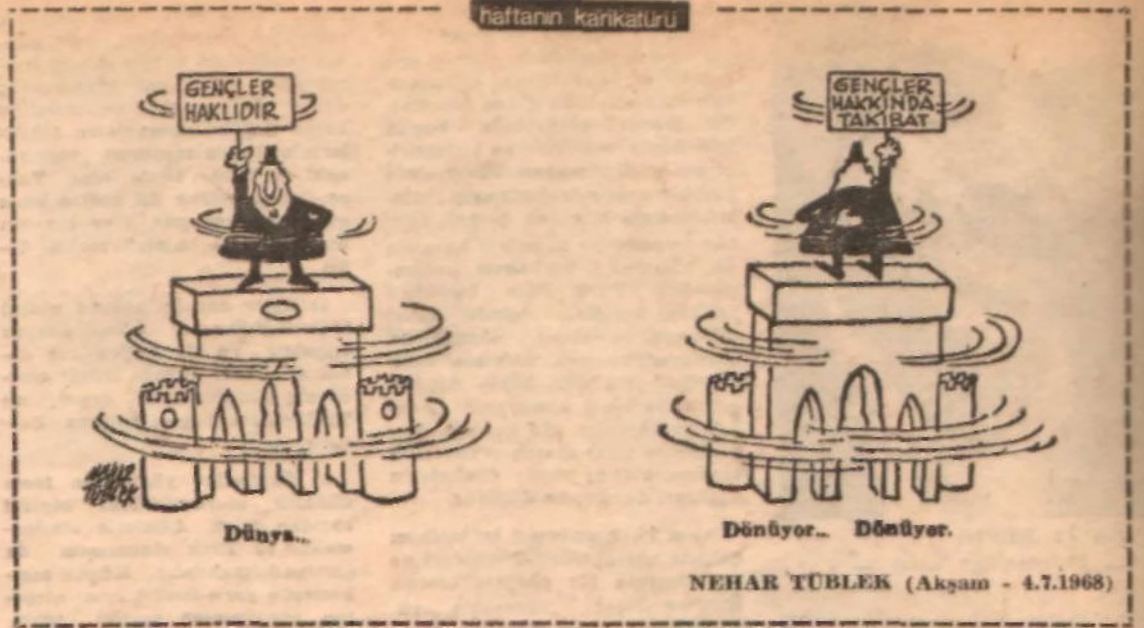
Gençlik hareketleri boyunca olumlu çabalarına tanık olduğumuz ve bu tutumunu desteklediğimiz Abdi İpekçi'nin dergimiz hakkındaki mütalâalarını ise hayretle karşıladık.

ANT'ın gençlik hareketleri konusundaki yayınını, «bu yayının sahiplerinin hareketi kendi istedikleri yöne çekmeleri amacıyla» yorumlamasını, Abdi İpekçi gibi objektif davranmağa çalışan bir gazeteciden beklemezdik.

ANT'ın yayını, yayın sahiplerinin hareketi istedikleri yöne çekme gayretinin değil, olayları tarihsel gelişim içindeki yerine oturtmak ve gerçekçi şekilde değerlendirmek çabasının ifadesidir. Nitekim, gençlik hareketinin liderleri de, son olayları, ANT'ın teşhisleri paralelinde değerlendirmişlerdir.

Gençlerin beyanları ile, ANT'ın son dört sayısındaki yayınları bir arada gözden geçirmek, Abdi İpekçi gibi dikkatli bir gazeteciye, daha sağlıklı yargılara varmak imkânı sağlayacak ve kendisini ANT hakkında yanılgılara düşmekten kurtaracaktır.

haftanın karikatürü

Dünya.. Dönüyor.. Dönüyor.

NEHAR TÜBLEK (Akşam - 4.7.1968)

Sıkmabaş Şûle'ye cevap...

Kadından imam olur mu? Tesbihlerde «İmâme» vardır ama, imâmesi olan bir cami görülmüş müdür?

İmamlık er kişi işi ve şerefidir.

Eşitlik... Aramızda eşitlik ve huzûr-u Rabbülâ' Âlemin'de eşitlik? Eyvallah! Fakat ne imâm, ne müfti, ne de hatip olabilirsiniz hanımefendiler.

NİZAMETTİN NAZİF
(Y. İstanbul - 4.7.1968)

Mc KAFLI'YA GÖRE ANT!

Türkçe bir dergi var, haftada bir çıkıyor; sayfaları, resimleri, yazıları kötü düzenlenmiş değil, hattâ usta ellerde olduğunu iddia edebilirim. Bana gönderiyorlar, hem okuyorum, hem de üzülüyorum.

Derginin yalnız solcu olmasına üzülmüyorum, «Türk»ten biraz koku arıyorum da onu bulamıyorum, bunun için daha çok üzülüyorum. Böyle zeki, kurnaz, inatçı ve bilgili insanların, Türk düşmanlarına değil, Türk Milleti'ne yararlı olmalarını pek isterdim.

KADİRCAN KAFLI
(Tercüman - 30.6.1968)

ANT'ın notu: Bizim bildiğimize göre Türk Milleti'nin şu sırada en büyük düşmanı Amerika'dır. Amerika'ya ise kimlerin hizmet ettiği cümlenin malûmudur. «Koku» avcısı Mc *Kaflı, gözleriyle değil* «burnu» ile okuduğu için olacak, kimin kime hizmet ettiğinin farkında değildir. Boşuna üzülmemesi için, burnu ile değil, gözleriyle okumasını tavsiye ederiz.

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdürü: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU daşmusahip Sokak Emek Han 16/31 İSTANBUL ● Telefon: 27 81 09 ● Posta Kutusu: 934 — SİRKECİ - İSTANBUL ● Ankara temsilciliği: Tel. 13 40 20 ● Dizgi: SON SAAT. Baskı: VATAN MATBAASI ● Pasra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM — Cağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 82 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 İSTANBUL. Tel: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 60 Lira. Altı Aylık 30 Lira. Üç Aylık 15 Lira. ● İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir.. ● Tek sütun üzerine 5 santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir..